MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
TEISĖS FAKULTETO
VERSLO TEISĖS KATEDRA

JUSTINA SMULSKYTĖ

Verslo teisės studijų programos VRTmn7-02 gr. studentės

VISAPUSIŠKAI FUNKCIONUOJANČIOS BENDROS ĮMONĖS VERTINIMO PAGAL KONCENTRACIJOS INSTITUTĄ YPATUMAI

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas -
Doc. Dr. Daivis Švirinas

VILNIUS 2008

Turinys

Įvadas.....3-6

1. VISAPUSIŠKAI FUNKCIONUOJANČIOS BENDROS ĮMONĖS SAMPRATOS IR TEISINIO REGLAMENTAVIMO CHARAKTERISTIKA.....7-30

1.1. Visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sąvokos problematika.....7-10

1.1.1. Savarankiškumo požymis.....10-15

1.1.2. Bendros kontrolės požymis.....15-21

1.2. Visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės teisinio reglamentavimo modelis Europos Bendrijos konkurencijos teisės sistemoje.....21-22

1.2.1. Visapusiškai funkcionuojančių bendrų įmonių teisinio reglamentavimo pagrindų sukūrimas... 22-26

1.2.3. Reglamento (EB) Nr. 139/2004 įvykdytos reformos, jų vertinimas.....26-28

1.3. Visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės teisinio reglamentavimo modelis Lietuvos konkurencijos teisėje.....28-30

2. VISAPUSIŠKAI FUNKCIONUOJANČIOS BENDROS ĮMONĖS TEISINIO VERTINIMO YPATUMAI PAGAL REGLAMENTO NR. 139/2004 IR EB SUTARTIES 81 STRAIPSNIO NUOSTATAS.....31-47

2.1. Tarybos reglamento Nr. 139/2004 “Dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės“ ir EB sutarties 81 straipsnio paralelinio taikymo problema visapusiškai funkcionuojančioms bendroms įmonėms.....31-35

2.1.1. Koordinuotų padarinių samprata ir jų atsiradimą sąlygojantys veiksniai.....35-37

2.1.2. Koordinuotų padarinių tyrimo ypatumai pagal Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 5 dalį.....38-41

2.2. Visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės kaip koncentracijų kontrolės instituto santykis su draudžiamų susitarimų institutu 42-43

2.2.1. Visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės kaip koncentracijų kontrolės instituto ir kartelinių susitarimų atribojimas.....43-45

2.2.2. Visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės kaip koncentracijų kontrolės instituto ir bendradarbiavimo susitarimų santykis.....46-47

Išvados.....48-49

Literatūros sąrašas.....50-56

Santrauka 57

Summary.....58

Įvadas

Temos aktualumas, problematika. Konkurencija pagrindiniu ekonomikos politikos objektu tapo tik XX a. ir šiuo metu Europos Bendrijos[1] sutartyje laisvos konkurencijos principas yra vienas iš kertinių. Žymiausi pasaulio ekonomistai seniai pastebėjo, kad rinkos ekonomika gerai veikia tiek, kiek joje yra konkurencijos: konkurencija didina ekonomikos našumą, skatina labiau atsižvelgti į vartotojų poreikius ir diegti naujoves. Vienas iš būdų įgyvendinti laisvos konkurencijos principą- visapusiškai funkcionuojančių bendrų įmonių kaip koncentracijų kūrimas. Visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė yra ne tik priemonė užtikrinti sąžiningą, „sveiką“ konkurenciją rinkoje, bet ir ją iškraipyti nesilaikant teisėtos konkurencijos principų.

Pačią koncentracijų kontrolės instituto specifiką lemia tai, kad EB sutartyje nėra konkretaus straipsnio skirto koncentracijų kontrolei ir iki pirmojo Europos Tarybos reglamento Nr. 4064/89 „Dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės“[2] priėmimo koncentracijos buvo vertinamos tik pagal EEB sutarties 85 ir 86 straipsnius[3]. Tačiau tokiu būdu nebuvo tinkamai įgyvendinta koncentracijų kontrolė ir kilo būtinybė šią spragą užpildyti, priimant specialias koncentracijas reguliuojančias teisės normas. Dėl tokios koncentracijų kontrolės instituto prigimties specifikos iki šiol Europos Bendrijos konkurencijos teisėje kyla daug diskusijų, kurio konkurencijos teisės instituto teisės normos, t.y. koncentracijų kontrolės ar draudžiamus susitarimus reglamentuojančios teisės normos, turėtų būti taikomos vienai iš ūkio subjektų vykdomai koncentracijos formai- visapusiškai funkcionuojančiai bendrai įmonei- vertinti.

Autoriaus nuomone, pagrindinės koncentracijų kontrolės teisės normų, taikomų visapusiškai funkcionuojančioms bendroms įmonėms reguliuoti, aiškinimo ir praktinio taikymo problemos kyla dėl kelių aspektų: visų pirma, dėl visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sąvokos specifikos, sąvokos ribų nustatymo ir ją charakterizuojančių požymių „teisingo“ išskyrimo, bei teisinio reglamentavimo metodo prigimties ypatumų.

Būtinybę išanalizuoti visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sąvoką lemia jos panašumas su kitomis konkurencijos teisės formomis- karteliniais bei bendradarbiavimo susitarimais. Taip pat, atsižvelgiant į tai, kokia visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės

[1] Toliau Europos Bendrija vadinama Bendrija arba EB.
[2] Council Regulation (EC) No. 4064/89 of 21 December 1989 on the control of concentrations between undertakings. Official Journal L 395, 30.12.1989. Toliau šis reglamentas bus vadinamas Reglamentu 4064/89.
[3] Dabartiniai EB sutarties 81 ir 82 straipsniai.

sąvoka ir kokie ją charakterizuojantys požymiai bus išskirti, priklausys kokiam konkurencijos teisės insitutui bus priskirta ir kokios konkurencijos teisės normos bus taikomos.

Antra, kylančios praktinės problemos dėl paralelinio koncentracijos instituto teisės normų ir EB sutarties 81 straipsnio 1 ir 3 dalių taikymo visapusiškai funkcionuojančioms bendroms įmonėms. Naujasis reglamentas (EB) Nr. 139/2004 „Dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės“[4] įtvirtino visapusiškai funkcionuojančių bendrų įmonių dvigubą vertinimo sistemą („a two part test“), kuria buvo siekiama išspręsti paralelinio EB sutarties 81 straipsnio ir koncentracijų kontrolės teisės normų taikymo problemas. Nors naujoji vertinimo sistema teoriniu požiūriu laikytina pagrįsta ir teisinga, tačiau praktiniu požiūriu koncentracijų kontrolės sistemos teisės normos ir EB sutarties 81 straipsnio esminiai skirtumai kelia nemažai problemų vertinant visapusiškai funkcionuojančias bendras įmones. Kadangi Komisija savo praktikoje nėra aiškiai atskyrusi visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės koordinuotų padarinių tyrimo, dėl kurių atsiradimo, visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė patenka į EB sutarties 81 straipsnio reguliavimo sritį, kyla būtinybė atlikti visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės koordinuotų padarinių tyrimą, kadangi jų buvimas lemia teisinio reguliavimo ypatumus.

Pasirinkta tema yra aktuali ir nauja Lietuvos mokslinių darbų atžvilgiu, kadangi Lietuvoje visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės problematika konkurencijos teisėje iki šiol nebuvo gausiai mokslininkų nagrinėta. Dėl šios priežasties daugiausia bus analizuojama užsienio teisės literatūra bei EB pirminiai ir antriniai teisės aktai.

Magistro baigiamojo darbo tikslas- išnagrinėti visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės teisinio reglamentavimo modelį Europos Bendrijos koncentracijų kontrolės sistemoje ir atskleisti visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės teisinio vertinimo pagal koncentracijos institutą ypatumus.

Siekiant šio tikslo, iškeliami šie ***uždaviniai***:

1. Atskleisti visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sampratą, nustatyti sąvokos ribas, išskirti visapusiškai funkcionuojančią bendrą įmonę charakterizuojančius požymius;
2. Išanalizuoti visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės teisinio reglamentavimo modelio susiformavimą Europos Bendrijos konkurencijos teisėje, visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės teisinę prigimtį bei įvykdytas reformas teisinio reglamentavimo srityje, taip pat ištirti Lietuvos teisinį visapusiškai funkcionuojančios

[4] Council Regulation (EC) No. 139/2004 of 20 January 2004 on the control of concentrations between undertakings (the EC Merger Regulation). Official Journal L 24, 29.01.2004. Toliau šis reglamentas bus vadinamas Reglamentu Nr. 139/2004.

bendros įmonės reguliavimo modelį ir jį įvertinti palyginant su EB teisinio reguliavimo modeliu.

3. Išskirti ir išanalizuoti Reglamento Nr. 139/2004 nuostatų ir EB sutarties 81 straipsnio paralelinio taikymo visapusiškai funkcionuojančioms bendroms įmonėms problemas, atskleisti koordinuotų padarinių sampratą bei tyrimo ypatumus.
4. Nustatyti visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės kaip koncentracijų kontrolės instituto santykį su draudžiamų susitarimų institutu.

Magistro baigiamojo darbo ***tyrimo objektas***- visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės teisinio reglamentavimo modelis Europos Bendrijos koncentracijų kontrolės sistemoje.

Lietuvos konkurencijos teisė galioja dar pakankamai neilgai- nuo 1992 m., tad tobulu koncentracijų kontrolės modeliu pasigirti negalime. Tačiau, autoriaus nuomone, detalus Lietuvos visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės teisinio reglamentavimo modelio analizavimas šiame darbe yra netikslingas, pastebėjus, kad nėra esminių prieštaravimų tarp LR ir EB konkurencijos teisės normų, kadangi LR konkurencijos teisės normos yra taikomos nacionalinio masto visapusiškai funkcionuojančioms bendroms įmonėms, o EB konkurencijos teisės normos- Europos Bendrijos masto.

Tyrimo dalykas- EB pirminiai ir antriniai teisės aktai, kuriuose įtvirtintos visapusiškai funkcionuojančias bendras įmones reglamentuojančios normos, Europos Komisijos ir Bendrijos teismų praktika taikant šias normas, Europos Komisijos parengti pranešimai, užsienio autorių mokslinė literatūra. Šiame darbe taip pat nagrinėjamos Lietuvos konkurencijos teisės taisės normos, kaip LR Konkurencijos įstatymas ir kiti Konkurencijos tarybos priimti dokumentai, tačiau tik tiek, kiek padeda atskleisti visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės teisinio reglamentavimo modelį Lietuvoje.

Atliekant tyrimą, bus siekiama patvirtinti šias ***hipotezes***:

- 2004 m. Europos Bendrijos pasirinktas naujas visapusiškai funkcionuojančių bendrų įmonių teisinio reguliavimo modelis neišsprendė EB sutarties 81 straipsnio ir Reglamento Nr. 139/2004 paralelinio taikymo problemų;
- Visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės teisinio reguliavimo ypatumai lemia jos išskirtinę padėtį tarp koncentracijų kontrolės ir draudžiamų susitarimų institutų.

Kadangi šiame darbe daugiausia bus remtasi užsienio autorių (Macher M. Dabbah, Richard Whish ir kt.) darbais bei EB teisės aktais, parašytais anglų kalba, todėl gali iškilti sunkumų vartojant tam tikras teisines sąvokas, neturinčias tikslaus atitikmens lietuvių kalboje (pvz. spill- over effects ar

pan.). Kad išvengtume netikslumų, greta vartojamos sąvokos autorius paliks atitikmenį originalo kalba.

Tyrimo metodai. Magistro baigiamojo darbo iškeltiems uždaviniams įgyvendinti, tyrimo metu buvo panaudoti įvairūs teoriniai ir empiriniai metodai.

- Sisteminės analizės metodas buvo naudojamas analizuojant konkrečias konkurencijos teisės normas, skirtas visapusiškai funkcionuojančioms bendrosioms įmonėms, ne izoliuotai, bet kaip neatskiriamą koncentracijos kontrolės instituto dalį;
- Loginis metodas būtinas atskleidžiant magistro darbo tikslus, aiškinantis teisės normų turinį, vertinant įvairių mokslininkų nuomones nagrinėjamais klausimais;
- Apibendrinimo metodas buvo pasitelkiamas apibendrinti naudotai literatūrai, kai darbo pabaigoje buvo daromos galutinės išvados, formuluojami darbo teiginiai;
- Istorinis metodas buvo naudojamas atskleidžiant visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sampratą, teisinio reglamentavimo modelio susiformavimą;
- Teleologinis metodas (teisės akto leidėjo ketinimo) naudotas nagrinėjant visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės teisinio reglamentavimo raidą, taip pat siekiant suprasti Reglamentų Nr. 4064/89 ir Nr.139/2004 priėmimo aplinkybes, kokių tikslų siekė teisės aktų rengėjai;
- Lyginamosios analizės metodas: Lietuvos Respublikos konkurencijos teisės normomis buvo analizuojamos lyginant jas su Europos Bendrijos konkurencijos teisės normomis;
- Dokumentų analizės metodas taikomas, analizuojant nacionalinius ir Europos Bendrijos konkurencijos teisės aktus, Europos komisjos ir ETT sprendimus bylose.

Magistro baigiamojo darbo struktūrą sudaro įvadas, dvi dalys, išvados, literatūros sąrašas bei santraukos lietuvių ir anglų kalbomis.

1. VISAPUSIŠKAI FUNKCIONUOJANČIOS BENDROS ĮMONĖS SAMPRATOS IR TEISINIO REGLAMENTAVIMO CHARAKTERISTIKA

1.1. Visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sampratos problematika

Šiame skyriuje bus nagrinėjami pamatiniai visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės klausimai Bendrijos koncentracijų kontrolės sistemoje- visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės samprata ir teisinio reglamentavimo modelis. Autoriaus nuomone, ištirti visapusiškai funkcionuojančios bendrosios įmonės sąvoką, sąvokos ribas ir charakterizuojančius požymius yra būtina norint tinkamai atskleisti vertinimo ir teisinio reguliavimo ypatumus Bendrijos koncentracijų kontrolės sistemoje.

Atskleisti visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sampratą ir išskirti ją charakterizuojančius požymius yra pakankamai sudėtinga dėl kelių aplinkybių: pirma, dėl visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės (angl. full-function joint venture) teisinio reglamentavimo modelio istorinių formavimosi ypatumų[5] Europos Bendrijos konkurencijos teisėje; antra, dėl visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sąvokos daugiareikšmingumo ir neapibrėžtumo. Autoriaus nuomone, visų pirma reikėtų išnagrinėti visapusiškai funkcionuojančios bendrosios įmonės doktrininę sąvoką, nubrėžti jos ribas ir išskirti ją charakterizuojančius požymius.

Siekiant nustatyti visapusiškai funkcionuojančios bendrosios įmonės sąvokos ribas ir išskirti ją apibūdinančius požymius daugiausia bus analizuojami užsienio teisės literatūroje pateikiami apibrėžimai.[6] Kadangi sąvoka ‘visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė‘ įtvirtinta tik Komisijai priėmus Reglamentą Nr. 4064/89 „Dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės“, tad siekiant tinkamai apibrėžti sąvokos ribas ir išskirti ją charakterizuojančius požymius bus naudojamas sisteminės analizės metodas nagrinėjant iki reglamento mokslininkų darbuose vartotą sąvoką ‘bendroji įmonė‘ (angl. Joint Venture).

Visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sąvoka yra daugiareikšmė ir iki šiol nėra susiformavusio tikslaus apibrėžimo. Iki šiol konkurencijos teisėje nėra vieningos nuomonės, kaip turėtų būti apibrėžiama visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė ir ar iš viso turėtų būti apibrėžiama ir įspraudžiama į rėmus. Priklausomai nuo to, kaip bus apibrėžiama visapusiškai

[5] Nagrinėjami šio darbo 1.2. poskyryje.
[6] Magistro darbe bus pateikiami ne visų autorių apibrėžimai. Dažniausiai bus cituojami tik pripažinti ir naudojami autorių darbai.

funkcionuojančios bendros įmonės sąvoka ir kokie požymiai išskirti, gali skirtis ir konkurencijos teisės normų taikymas šiai pagrindinių bendrovių koncentracijos formai.[7]

Doktrinoje dažnai pasigendama aiškaus ir visuotinai priimtino bendros įmonės sąvokos apibrėžimo, atskiriančio ją nuo kitų konkurencijos teisės institutų.[8] Kiekvienas autorius nagrinėjantis bendras įmones, savaip skirtingai apibrėžia bendros įmonės sąvoką, todėl konkurencijos teisėje pateikiami įvairūs sąvokos apibrėžimai.

Sąlyginai galima išskirti tris grupes skirtingų bendros įmonės apibrėžimų:

1. *Plačiai suprantama bendra įmonė.* Šios grupės šalininkai teigė, kad bendra įmonė yra „miglota ir nuolat kintanti koncepcija, be tikslios reikšmės ir aiškių pasekmių“.[9] Bendros įmonės terminu dažnai apibūdinamas bet koks bendradarbiavimas tarp (esamų ar potencialių) konkurentų, neišskiriant konkrečių bendros įmonės požymių, pvz. E. M. Fox siūlo bendrą įmonę apibrėžti kaip tarp ūkio subjektų sudaromus susitarimus, kuriais įsipareigojama veikti tam tikram bendram naudingam tikslui ir kurių pagrindu dažnai steigiami bendrai kontroliuojami ūkio subjektai, arba H. Hovenkamp bendrą įmonę apibūdina kaip dviejų ar daugiau ūkio subjektų susivienijimą bendrai veiklai vykdyti, kurios atskirai nei vienas iš ūkio subjektų negalėtų vykdyti.[10]

   Akivaizdu, kad toks bendros įmonės apibrėžimas yra per platus ir netikslus, nes apima bet kokio pobūdžio bendradarbiavimo formas ir nėra aišku, kokios konkurencijos teisės teisės normos bus taikomos vienai ar kitai bendradarbiavimo formai. Iš pateiktų apibrėžimų taip pat matyti, kad savarankiško ūkio subjekto sukūrimas nėra būtinas ir neįeina į bendros įmonės sąvoką. Vadinasi, į bendros įmonės sąvoką nepatenka visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės, kurių privalomas požymis- savarankiškas ūkio subjekto sukūrimas (žr. 1.1.1. poskyrį).
2. *Siaurai suprantama bendra įmonė.* Šios grupės šalininkai manė priešingai ir teigė, kad savarankiško ūkio subjekto sukūrimas yra privalomas bendros įmonės požymis.

[7] COMMITTEE ON COMPETITION LAW AND POLICY. Competition Issues in Joint Ventures // OECD Roundtable DAFFE/CLP (2000) 33, 9 February 2001, P. 20.
[8] Kattan, Joseph. Antitrust Analysis of Technology Joint Ventures: Allocative Efficiency and theRewards of Innovation // Anitrust Law Journal, 1993, Vol.61, P.937-938.
[9] PITOFSKY, Robert. Joint Venures under the Anitrust Laws: Some Reflections on the Significance of Penn-Olin // Harward Law Review, 1969, Vol. 82, P.1007; AREEDA, Philip, KAPLOW, Louis. Antitrust Analysis: Problems, Text, Cases. 4th edition. - Boston: Little Brown and Company, 1988. P. 270.
[10] FOX, Eleanor M. Competition Law. In LOWENFELD, Adreas F. International Economic Law. - Oxford: Oxford University Press. 2002, P.365; HOVENKAMP, Herbert. Exclusive Joint Ventures and Antitrust Policy // Columbia business Law Review, 1995, Vol.1995. P. 3.

Pasak J. F. Brodley bendra įmonė turėtų būti suprantama kaip dviejų ar daugiau atskirų įmonių veiklos integracija esant tokioms sąlygoms: 1) įmonė yra bendrai kontroliuojama subjektų, kurie nėra tarpusavyje susiję bendra kontrole; 2) kiekviena iš bendros įmonės pagrindinių bendrovių daro esminius įnašus į ją; 3) bendra įmonė veikia nepriklausomai nuo ją įsteigusių pagrindinių bendrovių; 4) bendrai įmonė savarankiškai vykdydama veiklą sukuria naujus produktus atitinkamoje rinkoje.[11]

Dar vienas konkurencijos teisės mokslininkas, nagrinėjęs bendras įmones, R. Pitofsky bendrą įmonę supranta kaip bendrą dviejų ar daugiau savarankiškų įmonių dalyvavimą naujos įmonės formavime ar steigime.[12]

Daugelio kitų mokslininkų pateikti apibrėžimai atkartoja J. F. Brodley ir R. Pitofsky pateiktus bendros įmonės apibrėžimus.

3. Šiai grupei priskirti mokslininkai teigia, kad „*bendra įmonė yra sąvoka be konkrečios reikšmės*“[13] ir visai nėra būtina apibrėžti jos sąvoką, kadangi bendrai įmonei nesuteikia išskirtinės reikšmės ir būtinybės ją išskirti iš kitų ūkio subjektų bendradarbiavimo formų.[14]

Atsižvelgiant į Europos komisijos pateiktus Reglamento Nr. 4064/89 išaiškinimus dėl bendrųjų įmonių sąvokos, galima daryti išvadą, kad J. F. Brodley ir R. Pitofsky pateiktos bendrosios įmonės sąvokos buvo artimiausios apibūdinant taip dabar vadinamas visapusiškai funkcionuojančias bendras įmones.

Taigi, apibrėžiant bendrąsias įmones per plačiai, neišskiriant jokių charakterizuojančių požymių, visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė yra suprantama kaip bet kokia kita ūkio subjektų bendradarbiavimo forma, neišskiriant jos į atskirą konkurencijos teisės formą. Tačiau apibrėžiant pernelyg siaurai, pvz. kaip bendrai kontroliuojamus ūkio subjektus, be jokių kitų požymių, tampa pakankamai sunku atskirti nuo kitų konkurencijos teisės formų.

Autoriaus nuomone, nėra tikslinga visapusiškai funkcionuojančią bendrą įmonę apibrėžti viena sąvoka, nes reikia vertinti ne tik formalius požymius, bet ir realiai daromą poveikį konkurencijai, rinkos struktūrai ir rinkos dalyvių elgesiui. Taigi iki šiol išlieka visapusiškai

[11] Brodley J.F. Joint Ventures and Antitrust Policy // Harvard Law Review, 1982, Vol. 95. P. 1521- 1590.
[12] Pitofsky, Robert. Joint Venures under the Anitrust Laws: Some Reflections on the Significance of Penn-Olin // Harward Law Review, 1969, Vol. 82, P.1007.
[13] Areeda, Philip, Kaplow, Louis. Antitrust Analysis: Problems, Text, Cases. 4th edition. - Boston: Little Brown and Company, 1988. P. 270.
[14] COMPTOM, Charles T.C. Cooperation, Collaboration and Coalition: A Perspective on the Types and Purposes of Technology Joint Ventures // Antitrust Law Journal, 1993, Vol.61. P. 861.

funkcionuojančios bendros įmonės sąvokos ribų nustatymo ir charakterizuojančių požymių išskyrimo problema.

Atlikus sisteminę Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 1 dalies (b) punkto ir to paties straipsnio 4 dalies analizę visapusiškai funkcionuojančią bendrąją įmonę galima apibrėžti kaip dviejų ar daugiau tarpusavyje nesusijusių ūkio subjektų bendrai kontroliuojamą ūkio subjektą ir išskirti visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sąvoką charakterizuojančius požymius:

1. Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 4 dalis nustato, kad bendros įmonės sukūrimas laikomas koncentracija 3 straipsnio 1 dalies (b) punkto prasme, jeigu po koncentracijos įgyvendinimo bendra įmonė atlieka savarankiško ūkio subjekto funkcijas. Iš šios Reglamento nuostatos išplaukia **savarankiškumo požymis**.
2. Reglamento 3 straipsnio 1 dalies (b) punktas numato, kad koncentracija laikomas tiesioginis ar netiesioginis vieno ar kelių ūkio subjektų ar jų dalių kontrolės įgijimas. Antrasis visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės požymis- **bendra kontrolė**.

1.1.1. Savarankiškumo požymis

Susijungimų reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė turi atlikti visas *savarankiško ūkio subjekto funkcijas*, t.y. veikti rinkoje atlikdama tokias funkcijas, kurias paprastai atlieka kitos įmonės, veikiančios toje pačioje rinkoje. Reglamente Nr. 139/2004 numatytas savarankiškumo požymis vertintinas kaip priemonė, skirta užtikrinti, kad visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimas sąlygotų reikšmingą pokytį rinkos struktūroje.

Būtina pabrėžti, kad savarankiškumo kriterijus apibūdina Susijungimų reglamento taikymą bendrų įmonių steigimui, todėl tam, kad bendros įmonės steigimas būtų laikomas koncentracija pagal Susijungimų reglamentą, t.y. tam kad atitiktų vieną iš koncentracijos reikalavimų, ji turi atitikti savarankiškumo požymį.

Pirmą kartą savarankiško ūkio subjekto sąvoka buvo atskleista byloje Cementbouw Handel & Industrie BV v. Commission.[15] Teismas pasakė, kad savarankiškumo, kaip vieno iš būtinų visapusiškai funkcionuojančių bendrų įmonių požymių pagal Susijungimų reglamento 3 straipsnio 4 dalį, nereikėtų suprasti kaip absoliutaus. Bendros kontrolės buvimo faktas leidžia daryti išvadą, kad bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas negali būti visiškai nepriklausomas nuo jį kontroliuojančių

[15] 2006 m. vasario 23 d. ETT sprendimas byloje T-282/02- Cementbouw Handel & Industrie BV v. Commission.

ūkio subjektų, nes bendra kontrolė pati savaime apriboja bendros įmonės savarankiškumą. Bendroji įmonė veikdama ekonomiškai nepriklausomai atitinkamoje rinkoje nuo savo steigėjų nebūtinai pati savarankiškai priima strateginius sprendimus. Tokia teismo pozicija buvo vėliau įtvirtinta ir Komisijos Jurisdikcinio pranešimo[16] 93 punkte, kuriame buvo įtvirtintas funkcinis savarankiškumas, o ne absoliutus.

Galima išskirti du savarankiškumo aspektus: vidinį savarankiškumą, kuris pasireiškia ekonominių išteklių pakankamumu, ir išorinį savarankiškumą, kuris pasireiškia funkciniu savarankiškumu, leidžiančiu pakankamai nepriklausomai veikti atitinkamoje rinkoje nuo ją kontroliuojančių ūkio subjektų.

- ***Išteklių pakankamumas***. Kad bendroji įmonė galėtų nepriklausomai veikti tam tikroje rinkoje, ji turi turėti pakankamai išteklių, tiek žmogiškųjų, tiek finansinių. Jurisdikcinio pranešimo 94 punkte numatyta, kad bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas privalo turėti vadovaujantį personalą, kad galėtų įgyvendinti kasdieninės veiklos funkcijas, ir prieigą prie pakankamų išteklių, t.y. finansinių lėšų, darbuotojų bei turto (tiek materialaus, tiek nematerialaus). Kiekvienu konkrečiu atveju Komisija sprendžia kokių iš nurodytų išteklių pakanka, kad bendrai kontroliuojama įmonė būtų laikoma savarankiška.

  Žmogiškuosius išteklius galima suskirstyti į dvi grupes: vadovaujantį personalą ir likusius darbuotojus, kadangi jiems keliami skirtingi reikalavimai. Komisijos praktikoje vadovaujančiu personalu dažniausiai laikomi bendrovių vadovai, jų pavaduotojai, valdybos nariai, tam tikrais atvejais ir stebėtojų taryba.[17] Likusieji darbuotojai bendrai kontroliuojamam ūkio subjektui reikalingi nuo veiklos vykdymo pradžios.[18] Darbuotojai nebūtinai turi būti įdarbinti pačioje bendroje įmonėje, bendra įmonė gali samdyti darbuotojus atlikti paslaugas, juos gali skirti trečioji šalis atlikti paslaugoms pagal susitarimą, darbuotojai gali būti taip pat skirti ir iš kontroliuojančių ūkio subjektų, tačiau daugiausia tai įmanoma bendros įmonės veiklos pradžioje palaikant su pagrindinėmis bendrovėmis oficialius santykius.[19] Tuo atveju, kai darbuotojai

[16] Commission Draft Consolidated Jurisdictional Notice under Council Regulation No139/2004 on the control of concentrations between undertakings. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/legislation/jn.pdf. Žiūrėta 2008 m. rugpjūčio 5 d.
[17] 2004 m. gruodžio 24 d. Komisjos sprendimas byloje COMP/M.3756- ECT/ PONL/ Euromax.
[18] 1997 m. balandžio 2 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.904- RSB/ Tenex/ Fuel Logistics.
[19] 1995 m. gegužės 11 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.560- EMS/ Lufthansa (11 dalis)- samdymas atlikti paslaugas.

skiriami iš kontroliuojančių bendrovių, tokie darbuotojai privalo paklusti kontroliuojamo subjekto vadovybės nurodymams.[20]

Kalbant apie finansinius išteklius, kyla klausimas, kiek tokių išteklių reikia, kad bendrai kontroliuojama bendra įmonė būtų savarankiška. Komisijos Jurisdikcinis pranešimas nepateikia atsakymo į šį klausimą. Atsižvelgiant į Komisijos praktiką, Komisija paprastai vertina išteklių pakankamumą pagal tai, kiek turto turės toje pačioje rinkoje veikiantys ūkio subjektai, tačiau tuo atveju, kai nėra su kuo palyginti, pakankamai svarbūs tampa kontroliuojančių ūkio subjektų parengti verslo planai.[21] Taip pat pažymėtina, kad turtas nebūtinai privalo nuosavybės teise priklausyti kontroliuojamam ūkio subjektui. Svarbiausia, kad turtas perduotas naudotis pagal rinkoje nustatytas sąlygas, t.y. pagal tokias, kurios taikomos ir tretiesiems asmenims, ir tokiu būdu, bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas turi teisę laisvai valdyti ir disponuoti tokį turtą.

Nėra privaloma, kad naujai įkurta bendra įmonė iš karto būtų savarankiška, tačiau trejų metų bėgyje ji privalo turėti tiek išteklių, kad būtų savarankiška ir toliau laisvai galėtų nepriklausomai egzistuoti nuo savo pagrindinių bendrovių. Kad tai pasiektų, bendra įmonė turi turėti konkrečius planus ir tvarkaraščius, kad palaipsniui būtų einama link savarankiškumo.[22]

- ***Veikla, išeinanti už konkrečios pagrindinių bendrovių funkcijos ribų.*** Bendra įmonė negali atlikti tik vieną konkrečią pagrindinių bendrovių veiklos funkciją. Tokiu atveju ji nėra laikoma savarankiška, nes neturi galimybės patekti į rinką ir konkuruoti su kitomis įmonėmis toje rinkoje. Jei bendra įmonė atlieka pagrindinių bendrovių pavestą funkciją, pvz. bendros įmonės veikla apsiriboja tik pagrindinių bendrovių prekių platinimu, pardavimu ar gamyba, tokia įmonė nebus vertinama kaip visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė ir ji nebus laikoma koncentracija pagal Susijungimų reglamentą.[23]

- ***Pardavimo ir pirkimo ryšiai su kontroliuojančiomis bendrovėmis.*** Savarankiško ekonominio subjekto doktrina nereikalauja visiško kontroliuojamo ūkio subjekto ekonominio nepriklausomumo nuo jos dalyvių. Tačiau vertinant bendrosios įmonės savarankiškumą būtina atsižvelgti į bendros įmonės santykių aktyvumo laipsnį su pagrindinėmis bendrovėmis sudarant pirkimo ir pardavimo sandorius. Jei sudaromi didelės apimties sandoriai, kyla abejonių dėl bendros įmonės savarankiškumo. Toks aktyvus pagrindinių bendrovių dalyvavimas paprastai

[20] 1997 m. spalio 24 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.994- DuPont/ Hitachi.
[21] 1994 m. lapkričio 9 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.469- MSG Media Service.
[22] 1997 m. balandžio 2 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.904- RSB/ TENEX/ Fuel Logistic.
[23] 1991 m. vasario 6 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.58- Baxter/ Nestle/ Salvia.

nepaveikia bendrų įmonių savarankiškumo tik bendrų įmonių veiklos pradžioje. Toks pradinis laikotarpis reikalingas bendrai įmonei įsitvirtinti rinkoje, bet paprastai jis nebūna ilgesnis nei treji metai.[24]

Pardavimo ryšiai. Bendrai įmonei nėra draudžiama palaikyti pardavimo santykių su pagrindinėmis bendrovėmis, tačiau ypač svarbi tampa bendros įmonės pagaminamos visos produkcijos santykis su parduodamos produkcijos kiekiu pagrindinėms bendrovėms. Praktikoje nėra nusistovėjusio apyvartos santykio, leidžiančio atskirti savarankišką bendrą įmonę nuo kitų bendrų įmonių, todėl kiekvienu konkrečiu atveju jis skaičiuojamas individualiai. Savarankiška bendra įmonė laikoma dažniausiai tada, kai daugiau kaip 50% bendros įmonės apyvartos priklauso nuo trečiųjų šalių. Įmanomas atvejis, kai bendros įmonės parduodamos prekės trečiosioms šalims neviršija 50% visos produkcijos apyvartos, pvz. vienoje iš bylų Komisija nusprendė, kad bendra įmonė bus visapusiškai funkcionuojanti net jei per pirmuosius savo veiklos metus pagaminamos produkcijos trečiosioms šalims tenka tik 15% visos produkcijos, tačiau remiantis tuo faktu, kad trečiaisiais veiklos metais bendros įmonės produkcijos kiekis trečiosioms šalims jau bus išaugęs iki 65% visos pagaminamos produkcijos, arba kitoje byloje Komisija nusprendė, kad bendra įmonė nepraras savo savarankiškumo, jei 50% visos pagaminamos produkcijos parduos vienai iš pagrindinių bendrovių.[25] Tokiu atveju, reikia įrodyti, kad bendra įmonė tieks prekes ar paslaugas tam pirkėjui, kuris šias prekes įvertins geriausiai ir pasiūlys optimaliausią kainą, bei tarp bendros įmonės ir pagrindinių bendrovių susiklostys tik oficialūs komerciniai santykiai, kaip ir su trečiosiomis šalimis.[26]

Kai neįmanoma nustatyti, ar didelę savo produkcijos dalį bendra įmonė parduoda trečiosioms šalims, Komisija vertina bendrąją rinkos struktūrą, bendros įmonės sąskaitas, verslo planus, kokio pobūdžio santykiai susiklostę su pagrindinėmis bendrovėmis.[27] Taigi, kuo mažesnę dalį savo visos produkcijos bendra įmonė parduoda trečiosioms šalims, tuo didesnė įrodinėjimo pareiga tenka bendrai įmonei įrodant savo savarankiškumą.

Pirkimo ryšiai. Pirkimo atveju iš pagrindinių bendrovių bendra įmonė gali būti vertinama dvejopai, arba kaip visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė, arba kaip pagalbinė pardavimo atstovė. Abejonių dėl bendros įmonės savarankiškumo kyla tada, jeigu pačios bendros įmonės

[24] 1995 m. gegužės 11 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.560- EMS/ Lufthansa; 1996 m. vasario 5 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.686- Nokia/ Autoliv.
[25] 1998 m. sausio 15 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.1005- Maersk Data/ Den Danske Bank; 2002 m. gruodžio 19 d. Komisjos sprendimas byloje COMP/M.2868- Linde/ Sonatrach/ JV.
[26] 1996 m. balandžio 9 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.556- Zeneca/ Vanderhave.
[27] Commission Draft Consolidated Jurisdictional Notice under Council Regulation No139/2004 on the control of concentrations between undertakings.

prekėms ar paslaugoms tenka nedidelė dalis vertės ir didesnis žaliavų kiekis yra perkamas ne iš trečiųjų šalių, bet iš pagrindinių bendrovių. Tačiau jeigu bendra įmonė specializuojasi prekybos rinkoje, t.y. rinkoje, kurioje pagrindinė jos veikla yra prekių ir paslaugų pardavimas ir kai prekių tiekimo šaltiniai yra skirtingi, atlikdama įprastas prekybos bendrovės funkcijas dažniausiai ji yra laikoma savarankiška bendra įmone.[28] Tačiau net ir tokiu atveju bendra įmonė turi atitikti kitus savarankiškumo požymio reikalavimus, pvz. turėti pakankamai išteklių kaip savo įrangą, reikalingas priemones, vartojimo reikmenis, ne tik iš pagrindinių bendrovių, bet ir iš trečiųjų šalių.[29]

- ***Ilgalaikė veikla.*** Steigiant savarankišką bendrą įmonę svarbu yra įmonės veiklos laikotarpis. Steigimo sutartyje bendros įmonės veiklos laikotarpis gali būti numatytas dvejopai:
    - ***Veiklos laikotarpis apibrėžtas.*** Bendra įmonė gali būti laikoma savarankiška, jei veiklos laikotarpis yra pakankamai ilgas, kad lemtų ilgalaikius pokyčius rinkos struktūroje.[30] Tačiau, jei veiklos laikotarpis yra trumpas, arba bendra įmonė įsteigta tik konkrečiam projektui atlikti, ji nebus laikoma savarankiška ir nepateks į Susijungimų reglamento taikymo sritį.[31] Koncentracijų kontrolės teisės normos neapibrėžia konkretaus termino, kuris būtų pakankamas ir lemtų ilgalaikius pokyčius rinkos struktūroje.
    - ***Veiklos laikotarpis neapibrėžtas.*** Kai bendros įmonės steigimo sutartyje nėra nurodytas veiklos laikotarpis, jos ilgalaikė veikla nekelia abejonių, jei bendra įmonė atlieka visas kitas savarankiškos bendros įmonės funkcijas. Sutartyse gali būti aptartos ir tam tikros sąlygos, pvz. dėl bendros įmonės veikos nutraukimo, kai bendra įmonė nepajėgia vykdyti savo įsipareigojimų ar dėl nesutarimų su pagrindinėmis bendrovės, bei kt. sąlygos.[32] Tačiau tokios sąlygos neturi įtakos bendros įmonės savarankiškumui.

[28] Commission notice on the concept of concentration under Council Regulation (EEC) No 4064/89 on the control of concentrations between undertakings // [1998] OJ C 66/5.
[29] 1996 m. rugsėjo 3 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.788- AgroEVO/ Marubeni.
[30] 2005 m. liepos 20 d. Komisjos sprendimas byloje COMP/M.3858- Lehman Brothers/ Starwood/ Le Meridien, kurioje Komisija nusprendė, kad 10-15 metų laikotarpis yra pakankamai ilgas, o 3 metų- nepakankamai; 2002 m. vasario 11 d. Komisjos sprendimas byloje COMP/M.2632- Deutche Bahn/ ECT International/ United Depots/ JV, kurioje bendrosios įmonės steigimo sutartis buvo sudaryta 8 metus.
[31] 1996 m. balandžio 15 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.722- Teneo/ Merrill Lynch/ Bankers Trust.
[32] 1997 m. balandžio 23 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.891- Deutche Bank/ Commerzbank/ J. M. Voith.

- ***Bendros įmonės veiklos pokyčiai.*** Pagrindinės bendrovės bet kada gali išplėsti bendros įmonės veiklą perduodamos papildomo turto, sutartis, praktinę patirtį ar kitas teises. Jei perduodamas turtas ar teisės sudaro bendros įmonės veiklos pagrindą ir ji veikia savarankiškai rinkose, kuriose anksčiau neveikė, toks bendros įmonės veiklos išplėtimas bus laikomas koncentracija kaip naujos bendros įmonės įkūrimas pagal Susijungimų reglamento 3 straipsnio 4 dalį.[33]

Galima daryti išvadą, kad bendra įmonė laikoma visapusiškai funkcionuojančia bendra įmone ir patenka į Reglamento Nr. 139/2004 taikymo sritį, jei tenkins tris kriterijus: pirma, turės pakankamai vidinių išteklių, antra, funkcinį savarankiškumą, t.y. galės pati spręsti kasdieninius klausimus, vykdyti strateginius sprendimus ir dalyvauti rinkoje kaip kiti tos rinkos dalyviai, ir trečia, veikla turi būti ilgalaikė.

1.1.2. Bendros kontrolės požymis

Visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė patenka į Susijungimų reglamento taikymo sritį, jei dvi ar daugiau pagrindinės bendrovės įgyja bendros kontrolės teises pagal reglamento 3 straipsnio 1 dalies b punktą. Visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė bus kontroliuojama bendrai, jei du ar daugiau subjektų darys lemiamą įtaką bendrai įmonei. Priešingai nei vienvaldės kontrolės atveju, nei vienas iš kontroliuojančių ūkio subjektų negalės savarankiškai priimti sprendimų dėl visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės veiklos, tačiau kiekvienas jų atskirai turės galimybę daryti lemiamą įtaką svarbiems sprendimams priimti.

Lemiama įtaka dažniausiai pasireiškia kaip galimybė blokuoti bendros įmonės strateginius ar valdymo sprendimus. Vadinasi, nėra svarbu ar tokia įtaka yra daroma, ar bus daroma, pakanka tik galimybės daryti lemiamą įtaką. Tačiau galimybė pasinaudoti tokia įtaka turi būti reali ir faktinė.[34] Tai reiškia, kad nėra svarbu nustatyti kiekvieno ūkio subjekto nuosavybės turėjimo faktą, tačiau svarbu nustatyti kokia įtaka vykdant kontrolę bus daroma visapusiškai funkcionuojančios įmonės konkurenciniam elgesiui. Taigi, lemiamos įtakos sąvoka yra sąlyginė ir jos turinys ir ribos kinta kiekvienoje Komisijos byloje priklausomai nuo faktinių aplinkybių. Autoriaus nuomone, pagrindinė

[33] Commission Draft Consolidated Jurisdictional Notice under Council Regulation No139/2004 on the control of concentrations between undertakings.
[34] 2006 m. vasario 23 d. ETT sprendimas byloje T-282/02- Cementrouw/ Commission

problema ta, kad Komisijos praktikoje nėra aiškių kriterijų, leidžiančių nustatyti lemiamos įtakos buvimo faktą.

Įgyvendinant vieną iš šio darbo tikslų, t.y. atskleidžiant visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės charakterizuojančius požymius, nagrinėjama bus tik bendros kontrolės sąvoka, nes vienvaldė kontrolė nėra visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės požymis.

Bendros kontrolės sąvoka atskleista Susijungimų reglamento 3 straipsnio 1 dalies b punkte, taip pat 3 straipsnio 2 ir 3 dalyse. Visų pirma, autoriaus nuomone, būtina išnagrinėti bendros kontrolės elementus, kad galėtume išskirti bendros kontrolės formas.

- *Bendrą kontrolę įsigyjantis subjektas*. Bendros kontrolės atveju kontrolę įgyja kelios įmonės, veikdamos kartu. Kontrolę įgyjantis subjektas gali kontroliuoti bent vieną kitą įmonę. Subjekto sąvoka gali būti suprantama gan plačiai, ji apima tiek fizinius, tiek juridinius asmenis. Fizinių asmenų specifika ta, kad jie turi savarankiškai vykdyti kitą ekonominę veiklą ar kontroliuoti bent vieną įmonę, kad jų kontrolė patektų į Susijungimų reglamento 3 straipsnio 1 dalies b punktą.[35]

  Komisijos praktikos analizė leidžia daryti išvadą, kad jokių ribų bendroje kontrolėje dalyvaujančių ūkio subjektų skaičiui nėra.[36] Aišku viena, kad bendros kontrolės atveju visus kontroliuojančius ūkio subjektus turi sieti bendras interesas ir kuo daugiau kontroliuojančių ūkio subjektų, tuo sunkiau pasiekti bendrą susitarimą. Tam, kad bendrai kontroliuojantys ūkio subjektai nepatektų į aklavietę priimdami svarbius sprendimus, jie turi susitarti, nustatydami bendrosios įmonės verslo politiką, ir bendradarbiauti.[37] Esant dideliam skaičiui kontroliuojančių ūkio subjektų, Komisija kiekvienu konkrečiu atveju turi nustatyti, koks ūkio subjektų skaičius darytų lemiamą įtaką, kadangi kyla lemiamos įtakos efektyvumo problema.

  Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 1 dalyje nurodoma, kad lemiama įtaka gali būti įgyta tiek tiesiogiai, tiek netiesiogiai. Netiesioginę kontrolę gali įgyti įmonės, kurios iš tikrųjų sandoryje nedalyvavo ir kontrolinį akcijų paketą įsigijo per kitą subjektą. Nors oficialiai teisės priklauso kitiems subjektams, tačiau jie tėra tik priemonės įgyvendinant kontrolę.
- *Bendros kontrolės priemonės*. Susijungimų reglamento 3 straipsnio 2 dalyje nurodoma, kad galimybė daryti didelę įtaką galima teisėmis, sutartimis ar kitomis priemonėmis, atskirai arba kartu, atsižvelgiant į faktines ar teisines aplinkybes.

[35] 1991 m. gegužės 16 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.82- Asko/ Jakobs/ Adia; 2005 m. birželio 16 d. Komisjos sprendimas byloje COMP/M.3762- Apax/ Travelex.
[36] 2001 sausio 11 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.2246- Sofinim/ KBC Invest/ Mercator&Noordstar/ VIV/ Tournesoleon/ de Clerck/ FOC- kontroliuojančių ūkio subjektų skaičius buvo septyni; 1999 m. lapkričio 9 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.1348- Archer Daniels Midland Company/ Alfred C. Toepfer International BmbH/ InTrade NV- kontroliuojančių ūkio subjektų skaičius buvo trylika.
[37] 2006 m. vasario 23 d. ETT sprendimas byloje T-282/02- Cementrouw/ Commission.

Dažniausia priemonė įsigyti kontrolę yra įsigyjant akcijų arba turto. Įsigyjant kontrolę sutartimi specifika ta, kad sutartyje turi būti numatyta kitos įmonės valdymo ir išteklių kontrolė, bei sutartis turi būti sudaryta ilgam terminui, kad lemtų struktūrinius rinkos pokyčius.[38] Kontrolės įgijimą gali lemti ir kitos priežastys, kaip ekonominiai santykiai, pvz. sudarant labai svarbias ilgalaikes tiekimo sutartis su klientais, kurios leidžia daryti lemiamą įtaką ir tokiu būdu atsiranda ilgalaikių kontrolės pokyčių, ar susiklostę civiliniai santykiai kaip paveldėjimas, kai įsigyjantis kontrolę subjektas pats aktyviai nedalyvauja, o kontrolę įgyja per trečiuosius asmenis.[39]

- *Bendros kontrolės objektas*. Apibendrinus Susijungimų reglamento 3 straipsnio 1 dalies b punktą ir 3 straipsnio 2 dalį, galima išskirti šiuos įgyjamos kontrolės objektus- tai viena ar daugiau įmonių, arba jų dalys, taip pat įgyjamų įmonių turtas ar turto dalis.

  Turto sąvoka Susijungimų reglamente suprantama pakankamai plačiai, tiek kaip materialusis turtas, tiek kaip nematerialus, pvz. patentai, licencijos, autorių teisės ar registruoti prekių pavadinimai, tačiau ūkio subjekto turto kontrolės įsigijimas gali būti koncentracija tik tuomet, jei šis turtas yra visa įmonė arba jos dalis, t.y. rinkoje dalyvaujantis verslas, kuriam galima aiškiai priskirti rinkos apyvartą.[40]

Bendros kontrolės formos:

- ***Lygios balsavimo teisės arba galimybės skirti į sprendimus priimančius organus***. Tai yra aiškiausia bendros kontrolės forma, kai dvi pagrindinės bendrovės turi lygias balsavimo teises arba galimybes skirti vienodą asmenų skaičių į bendrosios įmonės valdymo organus ir sprendimas negali būti priimtas, jei nėra abiejų pusių sutarimo, kadangi bet kokiam sprendimui priimti reikia abiejų pagrindinių bendrovių sutikimo.[41] Jei tokia kontrolės forma nustatyta sutartimi, ji turi atitikti abiejų pagrindinių bendrovių lygybės principą, kurį sudaro vienodas bendrovių atstovų skaičius valdymo organuose ir nei vienos iš bendrovių veto teisės neturėjimas.[42]

[38] 2005 m. liepos 20 d. Komisjos sprendimas byloje COMP/M.3858- Lehman Brothers/ Starwood/ Le Meridien- valdymo susitarimai galiojo 10-15 metų.
[39] 1992 m. rugsėjo 25 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.258- CCIE/GTE Komisija pasisakė, kad kontrolė nebuvo įgyta dėl prekybinių santykių trumpo laikotrapio.
[40] 2005 m. gruodžio 22 d. Komisjos sprendimas byloje COMP/M.3867- Vattenfall/Elsam and E2 Assets.
[41] 2008 m. vasario 28 d. Komisjos sprendimas byloje COMP/JV.32- Granaria/ Ultje/ Intersnack/ May Holding; 2004 m. rugpjūčio 27d. Komisjos sprendimas byloje COMP/M.3517- CVC/ Permira/ AA.
[42] 2003 m. kovo 12 d. Komisjos sprendimas byloje COMP/M.3097- Maersk Data/ Eurogate IT.

Bendra kontrolė taip pat bus laikoma tokia padėtis, kai pagrindinės bendrovės turi vienodą skaičių akcijų, tačiau priimant sprendimą reikės daugumos balsų. Tokiu atveju, nei vienas sprendimas negalės būti priimtas be susitarimo tarp pagrindinių bendrovių atstovų, kad sprendimas būtų priimtas daugumos balsavimu.[43]

- ***Veto teisės***. Ši bendros kontrolės forma galima tada, kai dvi pagrindinės įmonės neturi lygių balsavimo teisių arba galimybių skirti vienodą asmenų skaičių į bendrosios įmonės valdymo organus, ar kai pagrindinių bendrovių yra daugiau nei dvi. Vienas iš būdu įgyvendint šią bendros kontrolės formą, tai steigimo sutartimi mažumos akcininkams suteikti specialių teisių, t.y. veto teisių, kurios leistų blokuoti bendrosios įmonės veiklos strategijai reikšmingus sprendimus arba kai tokiems strateginiams sprendimams būtų reikalingas tam tikro organo pritarimas.[44] Tokiu atveju nei viena iš kontroliuojančių įmonių negali savarankiškai priimti svarbių strateginių sprendimų, bet kiekvienas gali vetuoti tokių sprendimų priėmimą, tokiu būdu įgyvendinant bendrąją kontrolę. Komisijos praktika nepateikia mažumos akcininko sąvokos, kadangi nėra įmanoma nustatyti konkretaus akcijų skaičiaus, kuris leistų priskirti vieną ar kitą ūkio subjektą prie mažumos akcininkų. Akivaizdu, kad mažumos akcininkas turėtų turėti mažiau balsavimo teisių nei kitas ūkio subjektas.

  Veto teisės, suteikiančios bendrąją kontrolę, turėtų būti suprantamos plačiau nei veto teisės, skirtos apsaugoti pavienius akcininkų finansinius interesus ar skirtos spręsti kasdieninius klausimus, kaip bendrosios įmonės įstatų keitimas, akcijų paketo didinimas ar mažinimas. Veto teisės, sudarančios galimybę daryti lemiamą įtaką, turi būti susijusios su bendrosios įmonės svarbiausiais strateginiais sprendimais. Ilgą laiką nebuvo aišku, kokie sprendimai laikomi strateginės svarbos, kadangi Komisija savo praktikoje nenuosekliai pasisakydavo šiuo klausimu.[45] Jurisdikcinio pranešimo analizė leidžia daryti išvadą, kad strateginiai sprendimai apima sprendimus dėl bendrosios įmonės verslo politikos, bendrosios įmonės biudžeto, verslo plano, investicijų ar aukščiausio lygio vadovų paskyrimo. Šis sąrašas nėra baigtinis.

[43] 2004 m. balandžio 29 d. Komisjos sprendimas byloje COMP/M.3381- Alba/ Beko/ Grundig.
[44] 1991 m. gegužės 3 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.010- Conagra/ Idea.
[45] 1993 m. kovo 12 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.292- Ericsson/ Hewlett-Packard; 1993 m. sausio 18 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.293- Philips/ Thomson/ Sagem.

Taip pat labai svarbu, kad mažumos akcininkai galėtų pasinaudoti turimomis veto teisėmis, spręsdamos strateginius bendrosios įmonės veiklos klausimus.[46] Kaip aukščiau minėjau, nėra svarbu, ar mažumos akcininkai naudojasi ar naudosis savo veto teisėmis, svarbu, kad yra galimybė naudotis tokiomis veto teisėmis, kurios turi lemiamą sprendimo įtaką.

Galimybei bendrai kontroliuoti bendrąją įmonę nebūtina turėti visas veto teises, užtenka kelių ar net vienos veto teisės. Svarbiausia, koks yra veto teisių turinys, ir ar jos suteikia teisę bendrosios įmonės bendrai kontrolei.

Galima išskirti šias pagrindines veto teisės:

1. Veto teisės, susijusios su valdymo organų paskyrimo ir biudžeto nustatymo sprendimais. Teisė spręsti dėl valdymo organų formavimo, taip pat galimybė nustatyti valdymo organų struktūrą bei kompetencijos ribas paprastai suteikia galimybę daryti lemiamą įtaką ūkio subjektui. Jurisdikcinis pranešimas nenumato, kas įeina į valdymo organų sąvoką. Tai gali būti valdyba ir jos nariai, vadovas ar kiti organai, kuriems suteikiamos teisės dalyvauti kasdieninėje ūkio subjekto veikloje ir priimti sprendimus, turinčius įtakos ūkio subjekto išorinės komercinės veiklos vykdymui.[47] Svarbiausia, kad būtų galimybė blokuoti tokių asmenų skyrimą valdymo organų nariais.

   Biudžetas paprastai apibrėžia ūkio subjekto veiklos pobūdį, investavimo kryptis, tai pat detalizuoja atskirų ūkio subjekto atskirų padalinių tikslus.[48] Taigi sprendimas dėl biudžeto nustatymo yra tokios pat reikšmės kaip ir dėl valdymo organų paskyrimo.
2. Veto teisės, susijusios su bendrosios įmonės verslo planu. Ar vienos tokios veto teisės užteks nustatyti bendrąją kontrolę, priklauso nuo to, koks verslo plano turinys. Galimybė daryti lemiamą įtaką, vetuojant bendrosios įmonės verslo planą, galima tada, kai verslo plane išsamiai aptariami bendrosios įmonės tikslai ir priemonės tiems tikslams pasiekti. Norint daryti lemiamą įtaką vetuojant verslo planą, neužteks bendro pobūdžio verslo plano. Pagal Komisijos pranešimą ir susiklosčiusią Komisijos praktiką verslo planas privalo būti pakankamai išsamus, o ne įtvirtinti deklaratyvaus pobūdžio nuostatas.[49]
3. Veto teisės, susijusios su sprendimais dėl investavimo. Galimybė daryti lemiamą įtaką sprendimui dėl investicijų visų pirma priklauso nuo bendrosios įmonės investicijų dydžio ir

[46] Commission Draft Consolidated Jurisdictional Notice under Council Regulation No139/2004 on the control of concentrations between undertakings.
[47] 2000 m. liepos 31 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.1954- ACS/ Sonera Vivendi/ Xfera.
[48] 1991 m. gegužės 30 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.10- Conagra/ Idea.
[49] 1996 m. vasario 5 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.681- Royal Bank of Scotland/ Bank of Ireland.

nuo to, kiek tos investicijos svarbios toje rinkos dalyje, kurioje veikia bendroji įmonė. Ir vienu ir kitu atveju bendrosios įmonės investicijų klausimas turi būti susijęs su bendrosios įmonės verslo politika, t.y. turi lemti įmonės elgesį rinkoje. Kitu atveju tokia veto teisė nebus laikoma pakankama bendros kontrolės faktui nustatyti ir bus vertinama kartu su kitomis veto teisėmis.[50]

4. Veto teisės, susijusios su kitų svarbių sprendimų priėmimu. Bendra kontrolė įgyjama, kai vetuojami konkretūs sprendimai, kurie svarbūs konkrečioje bendrosios įmonės rinkoje, pvz. sprendimai, kokią technologiją turėtų naudoti įmonė, kai technologija- svarbiausias dalykas bendrosios įmonės veiklai.[51]

Nustatant galimybę daryti lemiamą įtaką vertinama visų turimų veto teisių visuma, tačiau veto teisė, kuri nebus susijusi nei su strategine veiklos politika, nei su aukščiausio lygio vadovybės paskyrimu, nei su biudžetu ar verslo planu, negali būti laikoma suteikiančia teisę pagrindinėms įmonėms bendrai kontroliuoti įmonę.[52]

- ***Bendras naudojimasis balsavimo teisėmis.*** Tai trečioji galima kontrolės forma, kai yra dvi ar daugiau įmonių, mažumos akcininkai, neturintys konkrečių veto teisių. Bendroji kontrolė įgyjama sutelkus turimus nedidelius akcijų paketus, t.y. kartu įgyjant balsavimo teisių daugumą. Tokiai kontrolės formai būdinga didelė pagrindinių bendrovių priklausomybė ir bendradarbiavimas norint blokuoti bendros įmonės strateginius sprendimus ir kartu ją kontroliuoti siekiant strateginių įmonės tikslų.[53]

  De jure bendra kontrolė gali būti įgyjama per kontroliuojančiąją bendrovę, kuriai akcininkai perduoda savo teises, arba sudarant susivienijimo sutartį, kurioje akcininkai įsipareigoja veikti kartu. De facto kontrolė įgyjama sunkiau, nes akcininkai turi labai glaudžiai veikti kartu, siekdami vieno ir to paties sprendimo. Tokia kontrolės forma daugiau būdinga naujai įkurtoms bendroms įmonėms, kai pagrindinės bendrovės labiau suinteresuotos veikti kartu, vykdyti tą pačią įmonės veiklos politiką, kad bendroji įmonė tvirtai įsitvirtintų atitinkamoje rinkoje.[54] Komisija pažymėjo, kad siekis kartu veikti turi būti

[50] 2000 m. liepos 19 d. Komisjos sprendimas byloje COMP/JV.46- Blackstone/ CDPQ/ Kabel Nordrhein-Westfalen.
[51] Commission Draft Consolidated Jurisdictional Notice under Council Regulation No139/2004 on the control of concentrations between undertakings.
[52] 1993 m. kovo 19d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.295- SITA-RPC/ SCORI.
[53] 2006 m. vasario 23 d. ETT sprendimas byloje T-282/02- Cementrouw/ Commission.
[54] 2003 m. kovo 31 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.331- Fletcher Challenge/ Methanex.

pakankamai stiprus.[55] Tačiau kuo daugiau akcininkų, atsirandančių akcijų pirkimo būdu jau sukurtoje bendroje įmonėje,tuo mažesnė tikimybė, kad bus pasiektas teigiamas rezultatas.

Bendroji kontrolė gali susiklostyti ne tik tada, kai keli smulkesni akcininkai įgyja bendrą kontrolę, bet ir kai stambusis akcininkas visiškai priklauso nuo smulkiojo akcininko, pvz. jei bendroji įmonė ekonomiškai ir finansiškai priklauso nuo smulkiojo akcininko ar smulkusis akcininkas turi būtinos praktinės patirties ar ypatingų žinių.[56]

Pažymėtina, kad bendra įmonė, kuri bendrai kontroliuojama tik pirmuosius trejus metus, t.y. bendra kontrolė vykdoma tik pradiniu laikotarpiu, o vėliau de facto pereina į vienvaldę kontrolę, nebus laikoma visapusiškai funkcionuojančia bendra įmone ir nepateks į Susijungimų reglamento 3 straipsnio 4 dalį.[57]

Galima daryti išvadą, kad Reglamentas Nr. 139/2004 taikomas visapusiškai funkcionuojančioms bendroms įmonėms, kai du ar daugiau ūkio subjektų, įsigiję bendros įmonės turto ar kitais pagrindais, galės daryti lemiamą įtaką bendrai įmonei, tokiu būdu nei vienas iš kontroliuojančių ūkio subjektų negalės savarankiškai priimti strateginės svarbos sprendimų ir privalės bendradarbiauti, kad tokie sprendimai būtų priimti.

1.2. Visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės teisinio reglamentavimo modelis Europos Bendrijos konkurencijos teisėje

Išnagrinėti visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės teisinę prigimtį yra ypač svarbu dėl kelių priežasčių. Pirma, priėmus naująjį Reglamentą Nr. 139/2004 Europos Bendrijoje buvo įtvirtintas naujas visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės teisinio reglamentavimo modelis. Siekiant išnagrinėti teisės akto leidėjo įdiegtas naujoves, bus nagrinėjamas ir prieš Reglamento Nr. 139/2004 priėmimą buvęs įtvirtintas teisinio reglamentavimo modelis, jo skirtumai, bei priežastys, lėmusios tokius pakeitimus. Antra, atlikta visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės teisinės prigimties analizė leis geriau nustatyti ir išnagrinėti problemas, kylančias taikant dviejų konkurencijos teisės institutų- draudžiamų susitarimų ir koncentracijų- teisės normas vertinant visapusiškai funkcionuojančių įmonių sukūrimą.

[55] 1995 kovo 14 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.548 - Nokia Corpotation/ SP Tyres.
[56] 1997 m. rugsėjo 22d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.967- KLM/ Air UK; 2006 m. vasario 13 d. Komisjos sprendimas byloje COMP/M.4085- Arcelor/ Oyak/ Erdemir.
[57] 1994 m. kovo 28 d. Komisjos sprendimas byloje IV/M.425- BS/ BT; 2001 m. gruodžio 20 d. Komisjos sprendimas byloje COMP/M.2389- Shell/ DEA.

Būtina išskirti ir išanalizuoti kelis istorinius etapus svarbius visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės teisinio reglamentavimo modelio susikūrimui Europos Bendrijos teisėje:

1. Visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės teisinio reglamentavimo modelio formavimasis: nuo EEB sutarties 85 ir 86 straipsnių[58] taikymo bendrosioms įmonėms iki Tarybos reglamento Nr. 4064/89 priėmimo bei struktūrinės-bendradarbiavimo bendrosios įmonės įtvirtinimo;
2. Naujojo Reglamento (EB) Nr. 139/2004 priėmimo būtinybė ir įvykdytos reformos.

1.2.1. Visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės teisinio reglamentavimo pagrindų sukūrimas

EB steigimo sutartyje nebuvo įtvirtintas koncentracijas reguliuojančios teisės normos. Kas lėmė tokį koncentracijų kontrolės ignoravimą, nėra aišku.[59] Vieni autoriai mano, kad tokią susiklosčiusią situaciją lėmė politinės priežastys. Tuo metu, t.y. po II-ojo Pasaulinio karo, ūkio subjektų koncentracijos nebuvo laikomos grėsme konkurencijai ir viršnacionaliniame, ir nacionaliniame valstybių narių lygmenyje,[60] buvo siekiama įgyvendinti vieną iš EB tikslų- koncentruoti Europos ekonominę galią. Todėl susijungimai ir kitos koncentracijos formos buvo laikomos sudėtine Europos integracijos sudėtine dalimi.[61] Vis dėlto, autoriaus nuomone, politiniai motyvai nepaaiškina koncentracijų kontrolės mechanizmo neįtvirtinimo priežasčių EB sutartyje.

Po EEB sutarties įsigaliojimo nebuvo išvengta teisės spragų reguliuojant koncentracijas ir kilo poreikis priimti specialų teisės aktą joms užpildyti. Ypač svarbus žingsnis buvo 1966 m. priimtas Memorandumas, kuriame Komisija atskyrė susitarimus ir koncentracijas. Memorandume Komisija aiškiai pasisakė prieš EB sutarties 85 straipsnio taikymą koncentracijoms.[62] Vadinasi, Memorandume aiškiai išreikšta pozicija, kad bendrai kontroliuojamus ūkio subjektus reikia laikyti kaip atskira koncentracijos forma, bet ne kaip paprastą bendradarbiavimo susitarimą. Apibendrinus

[58] Dabartiniai EB sutarties 81 ir 82 straipsniai.
[59] Brittan, Leon. Competition Policy and Merger Control in the Single European Market. - Cambridge: Grotius Publications Ltd, 1991. P. 25.
[60] Cini, Michelle; McGowan, Lee. Competition Policy in the European Union. - New York: St. Martin‘s Press, 1998. P. 117.
[61] Schwartz, Ethan. Politics as Usual: The History of European Community Merger Control // Yale Journal of International Law, 1993, Vol. 18. P. 611.
[62] Commission Memorandum on the problem of industrial concentration in the Common Market. Toliau šis teisės aktas bus vadinamas 1966 m. Memorandumu. Memorandumo III dalies 5-13 punktai.

Memorandumo III dalies 5-13 punktus, galima daryti išvadą, kad koncentracija buvo suprantama kaip teigiamas reiškinys, didinantis rinkos ekonominį efektyvumą ir įgyvendinantis EB tikslus.

Tuo tarpu Memorandumas nustatė, kad EB sutarties 86 straipsnis gali būti taikomas koncentracijoms, kai koncentracijos padariniu tampa rinkos monopolizavimas. Toks riboto taikymo principas buvo pripažintas ETT byloje Europemballage Corporation and Continental Can Company Inc. v. Commission, kurioje teismas nustatė, kad 86 straipsnis taikomas tais atvejais, kai dominuojančią padėtį užimantis ūkio subjektas įgyja kito ūkio subjekto kontrolę, tokiu būdu sustiprindamas jau užimamą dominuojančią padėtį rinkoje.[63]

Memorandume (nors ir netiesiogiai), kuris buvo tik rekomendacinio pobūdžio, buvo pasakyta, kad tokiu atveju nebuvo tinkamai užtikrinama koncentracijų kontrolė, nes daugelis koncentracijų tiesiog nepatekdavo į 85 ir 86 straipsnio taikymo sritį,[64] tačiau net ir esant tokiai nuomonei, nebuvo imtasi jokių priemonių ir nepriimta teisės aktų, skirtų sureguliuoti koncentracijas.

Tačiau laikui bėgant, suvokus koncentracijų (taip pat bendrųjų įmonių) neigiamas pasekmes ir esant spragai koncentracijų teisiniame reglamentavime, Komisija nukrypo nuo savo nuomonės išdėstytos Memorandume ir pradėjo taikyti EEB sutarties 85 ir 86 straipsnius. Kaip tik tuo metu Komisijos praktikoje susiklostė visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės dvilypumas, atsižvelgiant į tai, ar bendroji įmonė savo pobūdžiu buvo struktūrinė, ar ji daugiau atitiko susitarimo požymius. 1976 m. Ketvirtoje konkurencijos politikos ataskaitoje Komisija aiškiai pasakė, kad EEB sutarties 85 straipsnis turi būti taikomas visoms bendradarbiavimo formoms.[65] Vadinasi, Komisija nusprendė taikyti 85 straipsnį ir bendrosioms įmonėms nepaisant jų struktūrinio pobūdžio. Toje pačioje ataskaitoje Komisija numatė, kad 85 straipsnis netaikomas, kai bendrosios įmonės dalyviai perduoda visą turimą turtą bendrajai įmonei ir tampa tik kontrolės teises turinčiais subjektais.[66]

Dalinės koncentracijos doktrina, kuri iš esmės buvo įtakota Komisijos sprendimo byloje SHV/ Chevron Komisijai pirmą kartą bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto įsteigimą pripažinus koncentracija,[67] galutinai buvo įtvirtinta 1976 m. Šeštojoje konkurencijos politikos ataskaitoje.[68] Šioje ataskaitoje buvo išvardintos sąlygos, kada ūkio subjektų vykdoma veikla laikoma

[63] 1973 m. vasario 21 d. ETT sprendimas byloje Nr. 6/72- Europemballage Corporation and Continental Can Company Inc. v. Commission.
[64] Van Empel, Martijn. Merger Control in the EEC // World Competition, 1990, Vol. 13(3). P. 8.
[65] European Commission. IVth Report on Competition Policy-1974// Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1975.
[66] European Commission. IVth Report on Competition Policy-1974// Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1975.
[67] Komisijos 1974 m. lapkričio 20 d. byla Nr. IV/26/872- SHV/ Chevron.
[68] European Commission. VIth Report on Competition Policy-1976// Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1977.

koncentracija. Taigi, remiantis šia daline koncentracijos doktrina, ne visos bendrosios įmonės pateko į 85 straipsnio taikymo sferą. Tačiau pažvelgus į Komisijos praktiką, ūkio subjektų bendradarbiavimą dalinėmis koncentracijomis pripažindavo tik išimtiniais atvejais ir dažniausiai buvo taikoma 85 straipsnio 1 dalis. Tokia susiklosčiusią praktiką lėmė viena iš sąlygų, numatytų Šeštoje Komisijos ataskaitoje, pagal kurią kontroliuojantys ūkio subjektai privalėjo pasitraukti iš tos veiklos srities, kurioje veikė bendroji įmonė.[69] Tokia sąlyga lėmė 85 straipsnio taikymą, nes kontroliuojantys ūkio subjektai buvo laikomi potencialiais konkurentais bendrosios įmonės rinkoje, galinčiais bet kada ateityje sugrįžti į tą rinką.[70] Akivaizdu, kad tokia sąlyga buvo pernelyg abstrakti ir Komisija visas kontroliuojančius bendrąsias įmones ūkio subjektus vertino kaip potencialius konkurentus.

Tuo tarpu EEB sutarties 86 straipsnis nebuvo taikomas bendrosioms įmonėms. Tai paaiškinama tuo, kad daugeliu atveju nebuvo pažeidžiamos šio straipsnio normos, nepaisant kelių Komisijos bandymų taikyti šį straipsnį.[71]

Nors nebuvo priimta jokio teisės akto, reguliuojančio koncentracijas ir nuo 1973 m. iki 1987 m. nevyko jokių diskusijų dėl šios problemos išsprendimo, Komisija ir toliau bandė taikyti EEB sutarties 85 ir 86 straipsnius, kad tik užpildytų teisės spragą. Galiausiai po 15 metų buvo priimtas Tarybos Reglamentas Nr. 4064/89, kuriuo buvo tikimasi galutinai sureguliuoti koncentracijas, tuo pačiu bendrųjų įmonių steigimą Bendrijos mastu. Tačiau tik priėmus Reglamentą Nr. 6064/89 iškilo sunkumų taikant jo nuostatas bendrosioms įmonėms.

Komisijos praktikoje ir doktrinoje buvo išskirtos dvi bendrųjų įmonių rūšys: bendradarbiavimo (angl. cooperative joint venture) ir struktūrinės (angl. concentrative joint venture). Pagal Reglamento Nr. 4064/89 3 straipsnio 2 dalį jis buvo taikomas tik toms bendrosioms įmonėms, kurios vykdo savarankiško ūkio subjekto funkcijas, tačiau tokios bendrosios įmonės sukūrimo tikslas ar pasekmė negalėjo būti pagrindinių bendrovių elgesio koordinavimas. Čia iškilo sunkumai panašiems ar net analogiškiems sandoriams taikyti Reglamentą Nr. 4064/89 ir EEB sutarties 85 straipsnį, t.y. taikyti skirtingas materialines ir procesines teisės normas. Visų pirma, apie struktūrinės bendrosios įmonės sukūrimą pagal Reglamentą Nr. 4064/89 buvo būtina iš anksto pranešti ir gauti Komisijos leidimą, o pagal Reglamentą Nr. 17, įgyvendinantį 85 ir 86 straipsnius, bendradarbiavimo bendrosioms įmonėms nebuvo tokio pobūdžio pareigos. Antra, Reglamento Nr. 4064/89 2

[69] European Commission. VIth Report on Competition Policy-1976// Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1977.
[70] 1975 m. gruodžio 23 d. Komisijos sprendimas byloje Nr. IV/26.940/b- KEWA; 1983 m. liepos 13 d. Komisijos sprendimas byloje Nr. IV/30/437- Rockwell/ Iveco.
[71] Fine, Frink L. Mergers and Joint Ventures in Europe: the Law and Policy of the EEC. 2nd edition. - London: Kluwer Law International, 1994. P. 265.

straipsnio 3 dalyje įtvirtintas koncentracijų suderinamumo su bendrąja rinka testas buvo ne toks griežtas kaip EEB sutartyje.[72] Pagal Reglamento 2 straipsnio 3 dalį su bendrąja rinka buvo nesuderinama tokia koncentracija, kuri galėjo sukurti ar sustiprinti dominuojančią padėtį, tačiau pagal EEB sutarties 85 straipsnio 1 dalį nesuderinami su bendrąja rinka bet kokie susitarimai, kurių tikslas ar poveikis- konkurencijos trukdymas, ribojimas ar iškraipymas.

Tuo metu buvo manoma, kad bendradarbiavimo bendrosioms įmonėms, kurios įtakojo jos dalyvių elgesio koordinavimą, ir buvo laikoma, kad jų konkurencinės žalos rizika kur kas didesnė, buvo būtinas atskiras vertinimas pagal EEB sutarties 85 straipsnį, kadangi jos numatė griežtesnį vertinimą nei Reglamentas Nr. 4064/89. Tačiau tokia nuomonė sulaukė griežtos kritikos, kad bendroji įmonė negali panaikinti konkurencijos labiau nei ūkio subjektų susijungimas ar vienvaldės kontrolės įgijimas.[73]

Diskusijas taip pat sukėlė tai, kad ūkio subjektai norėdami patekti į Reglamento Nr. 4064/89 taikymo sritį, turėdavo stengtis, kad jų bendrosios įmonės steigimas atitiktų struktūrinėms bendrosioms įmonėms keliamas sąlygas, kai tai prieštaravo vienam iš pagrindinių rinkos ekonomikos principų- valstybė gali numatyti griežtą susitarimų turinį tik reikalaujant viešajam interesui.[74]

Komisija 1990 m. pranešime „Dėl struktūrinių ir bendradarbiavimo susitarimų pagal Tarybos 1989 m. gruodžio 21 d. reglamentą Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės“ pakeitė savo požiūrį į bendrąsias įmones ir įtvirtino kitokias sąlygas struktūrinėms bendrosioms įmonėms sukurti. Nebeliko reikalavimo perduoti visą reikiamą turtą ir negrįžtamai pasitraukti iš atitinkamos rinkos, t.y. neliko potencialių konkurentų nebuvimo sąlygos. Tačiau tokiu atveju turėjo skirtis geografinės rinkos, o pagrindinių bendrovių elgesio koordinavimas buvo preziumuojamas.[75]

Tačiau toks bendrosios įmonės suskirstymas sulaukė daug teisininkų ir ekonomistų kritikos, kadangi Komisija nukrypo nuo 1990 m. pranešimo ir pradėjo plečiamai aiškinti struktūrinės bendrosios įmonės požymius, dėl ko daugiausiai jos ir patekdavo į Reglamento Nr. 4064/89 taikymo sritį.[76] Komisijai pripažinus, kad 1990 m. pranešimas nepakankamai aiškiai įtvirtino skirtumus tarp struktūrinių ir bendradarbiavimo bendrųjų įmonių, 1994 m. priėmė naują pranešimą „Dėl struktūrinių ir bendradarbiavimo bendrųjų įmonių skirtumų pagal Tarybos 1989 m. gruodžio 21 d.

[72] Venit, James S. The Joint Venture Comundrum: Is a Purely Structural Analysis Enough // International Company and Commercial Law Review, 1992, Vol. 3(11). P. 377.
[73] Hawk, Barry E.; Huser, Henry L. A Bright Light Shareholding Test to End the Nightmare under the EEC Merger Regualtion // Common Market Law Review, 1993, Vol. 30. P. 1158-1159.
[74] Hawk, Barry E.; Huser, Henry L. A Bright Light Shareholding Test to End the Nightmare under the EEC Merger Regualtion // Common Market Law Review, 1993, Vol. 30. P. 1163.
[75] 1990 m. Komisijos pranešimo 29 ir 33 punktai.
[76] Goyder, Dan G. EC Competition Law. 3rd edition. - Oxford: Oxford University Press, 1998. P. 426.

Reglamentą Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės“, kuris susistemino Komisijos praktiką, įgytą taikant 1990 m. pranešimo nurodytas struktūrinių bendrųjų įmonių sąlygas. Viena iš naujovių buvo ta, kad nustatant, ar bendroji įmonė yra struktūrinė, elgesio koordinavimas tarp bendrosios įmonės ir jos dalyvių buvo reikšmingas ta apimtimi, kiek jis galėjo įtakoti elgesio koordinavimą tarp bendrosios įmonės dalyvių.[77] Taigi, iš esmės nebuvo svarbu, ar buvo galimas bendrosios įmonės ir jos dalyvių tarpusavio elgesio koordinavimas. Taip dar paskatino struktūrinių bendrųjų įmonių išaugimą.

Apibendrinus, Reglamentas Nr. 4064/89 netinkamai išsprendė visapusiškai funkcionuojančių bendrų įmonių teisinį reglamentavimą, kadangi įtvirtinus struktūrinę-bendradarbiavimo bendros įmonės sampratą, liko daug teorinių ir praktinių problemų vertinant visapusiškai funkcionuojančias bendras įmones pagal draudžiamų susitarimo ir koncentracijų kontrolės teisės normas.

1.2.3. Reglamento (EB) Nr. 139/2004 įvykdytos reformos, jų vertinimas

Vis didėjantis nepasitenkinimas Reglamento Nr. 4064/89 struktūrinės-bendradarbiavimo bendrosios įmonės įtvirtinimu paskatino imtis naujų reformų koncentracijų kontrolės teisinio reglamentavimo srityje, siekiant suvienodinti EEB sutarties 85 straipsnio ir Reglamento Nr. 4064/89 teisės normų taikymą.

1966 m. Komisija paskelbė Žaliąją knygą dėl Reglamento Nr. 4064/89 reformos, kurioje buvo siekiama pakeisti bendrųjų įmonių teisinį reguliavimą.[78] Komisija pasiūlė penkias galimas reformos kryptis[79]: 1) sukurti ir priimti naujas teisės normas, kurios būtų skirtos bendradarbiavimo bendrosioms įmonėms vertinti, tikslu pagreitinti ir supaprastinti procedūras ir sprendimų priėmimą; b) bendradarbiavimo bendrąsias įmones vertinti pagal Reglamento Nr. 4064/89, tačiau paliekant atitikties bendrajai rinkai vertinimo testą pagal EEB sutarties 85 straipsnį; c) išplėsti bendrųjų išimčių taikymo sritį, kurios būtų skirtos bendradarbiavimo bendrosioms įmonėms; d) visų bendradarbiavimo bendrųjų įmonių sukūrimą vertinti pagal Reglamento Nr. 4064/89 3 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta dominuojančios padėties sukūrimo ar susitirpinimo testą, o dėl sukūrimo kilusiems koordinuotiems padariniams taikyti EEB 85 straipsnio nuostatas; e) tiek bendradarbiavimo, tiek struktūrines bendrąsias įmones vertinti pagal Reglamento Nr. 4064/89 3 straipsnio 2 dalį. Tinkamiausia pasirodė ketvirta reformos kryptis, kurioje buvo pasiūlyta panaikinti anksčiau

[77] 1994 m. Komisjos pranešimo 8 punktas.
[78] Green Paper on the Review of the Merger Regulation. COM (96) 19 Final, 31 January 1996.
[79] Žr. Žaliosios knygos 107-120 p.

nurodytą sąlygą, pagal kurią bendrosios įmonės nepatekdavo į Reglamento Nr. 4064/89 taikymo sritį, jei jų sukūrimo pasekmė ar tikslas buvo bendrosios įmonės dalyvių elgesio koordinavimas. Šis reformos variantas buvo įtvirtintas 2004 m. sausio 20 d. Tarybos priimtame naujajame Reglamente Nr. 139/2004[80].

Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 4 dalyje buvo įtvirtinta nauja nuostata, kad jei steigiamos bendrosios įmonės tikslas ar pasekmė yra ją kontroliuojančių ūkio subjektų elgesio koordinavimas, tai toks koordinavimas vertinamas pagal EB sutarties 81 straipsnio 1 ir 3 dalis. Šia naująja nuostata buvo siekiama panaikinti prieš tai iškilusią bendradarbiavimo ir struktūrinių bendrųjų įmonių vertinimo pagal dviejų skirtingų konkurencijos teisės institutų teisės normas problemą. Naujajame reglamente buvo panaikintas visapusiškai funkcionuojančių bendrų įmonių skirstymas į bendradarbiavimo ir struktūrines, ir priešingai nei buvusiame Reglamente Nr. 4064/89, į naujojo reglamento taikymo sritį buvo priskirtos visos visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės, t.y. visapusiškai funkcionuojančių bendrų įmonių sukūrimas, kuris sąlygoja likusių savarankiškų ūkio subjektų konkurencinio elgesio koordinavimą, taip pat vertinamas pagal Reglamento Nr. 139/2004 nuostatas, bet ne pagal EB sutarties 81 straipsnio nuostatas. Komisija tiesiog atskyrė visapusiškai funkcionuojančių bendrų įmonių sukūrimo ir jos sukūrimo sukeltų koordinuotų padarinių tyrimą.

Po ilgų derybų naujajame reglamente taip pat buvo pakeistas 2 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas suderinamumo su bendrąja rinka testo turinys, kuriame dominuojančios padėties nustatymo testas buvo pakeistas reikšmingu veiksmingos konkurencijos ribojimo testu (angliškai vadinamu SIEC-test (substantial impediment of effective competition)). Tokia reforma buvo siūloma Komisijos 2001 m. Žaliojoje knygoje[81], siekiant pakeisti dominuojančios padėties nustatymo testą, kurį Komisija pradėjo nebetinkamai naudoti duopolijų ir oligopolijų atveju. Komisija siūlė jį pakeisti efektyvesniu testu, kuris geriau atspindėtų ekonominę koncentracijų prigimtį bei būtų lankstesnis vertinant tokias situacijas, kai ūkio subjektai nesukurdami dominuojančios padėties reikšmingai apriboja konkurencija ir yra nesuderinami su bendrąja rinka. Galima sakyti, kad dominuojančios padėties nustatymo testas „paseno“ ir tapo netinkamas vertinant koncentracijų suderinamumą su bendrąja rinka, negalėdamas apimti ir įvertinti visų situacijų, kurių metu nėra sukuriama ar sustiprinama dominuojanti padėtis, tačiau kitu būdu reikšmingai apribojama veiksminga konkurencija. Komisija pažymi, kad dominuojančios padėties nustatymas išlieka labai svarbus.

[80] Council Regulation (EC) No 139/2004 of 20 January 2004 on the control of concentrations between undertakings (the EC Merger Regulation). Official Journal L 24, 29.01.2004.
[81] Green Paper on the Review of the Merger Regulation. COM (2001) 745 Final, 11 December 2001, 159-169 punktai.

Galima pastebėti dar vieną reformą įtvirtintą Reglamente Nr. 139/2004- buvo panaikinti išankstinio pranešimo apie koncentraciją terminai. Pagal buvusį prieš tai Reglamentą Nr. 4064/89 apie koncentracijų steigimą reikėjo pranešti per vieną savaitę nuo sutarties sudarymo, viešojo konkurso paskelbimo ar kontrolinio akcijų paketo įsigijimo[82], tuo tarpu naujasis reglamentas nustato[83] tik pareigą pranešti prieš pradedant veikti, nenurodydamas konkretaus laiko. Dėl padidėjusio Komisijos krūvio nagrinėjant koncentracijas Bendrijos mastu šiek tiek nežymiai pasikeitė ir kiti terminai. Autoriaus nuomone, taip buvo stengiamasi padaryt koncentracijų vertinimo sistemą lankstesnę, bei patikimesnę sprendimų priėmimo atveju.

Į naująjį reglamentą tai pat buvo perkelti ir Reglamento Nr. 4064/89 pagrindiniai teisinio reglamentavimo privalumai, kaip tam tikri sprendimo priėmimo terminai bei principas, pagal kurį visos Bendrijos lygio koncentracijos turi būti vertinamos pagal vienodus nustatytus koncentracijų kontrolės rėmus (angl. „one-stop shop“ principle), išliko tie patys reikalavimai Bendrijos masto riboms nustatyti.

Autoriaus nuomone, naujojo reglamento Nr. 139/2004 priėmimas buvo neišvengiamas ir būtinas. Komisija atskyrė visapusiškai funkcionuojančių bendrų įmonių sukūrimo ir koordinuotų padarinių vertinimą, tokiu būdu siekdama išspręsti dviejų konkurencijos teisės institutų- draudžiamų susitarimų ir koncentracijų kontrolės- nuostatų taikymą visapusiškai funkcionuojančioms bendroms įmonėms.

1.3. Visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės teisinio reglamentavimo modelis Lietuvos konkurencijos teisėje

Nei Lietuvos konkurencijos įstatymas, nei jį įgyvendinantys kiti poįstatyminiai teisės aktai nepateikia visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės apibrėžimo. Pagal šiuo metu galiojančias koncentracijų teisės normas ūkio subjektas nėra būtinas visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės požymis ir gali būti suprantamas plačiai- kaip bet kokia ūkio subjektų vykdoma bendra teisėta veikla. Konkurencijos įstatymo[84] 3 straipsnio 14 dalies 2 punkte pateikta ir siaura sąvoka- kaip bendros kontrolės įgijimas steigiant naują ūkio subjektą arba įgyjant jau veikiančio ūkio subjekto bendrą kontrolę.

[82] Žr. Reglamento 4064/89 4 straipsnio 1 dalį.
[83] Žr. Reglamento Nr. 139/2004 4 straipsnio 1 dalį.
[84] Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymas // V.Ž. 1999, Nr. 30-856.

Svarbus faktas tas, kad Pranešimo apie koncentraciją pateikimo, nagrinėjimo ir bendrųjų pajamų apskaičiavimo tvarkos, patvirtinto Konkurencijos tarybos nutarimu, 6.1.2. punkte minima visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sąvoka.[85] Tačiau visų koncentracijų kontrolės teisės aktų sisteminė analizė leidžia daryti išvadą, kad visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė nėra išskiriama į atskirą koncentracijos formą, nes Pranešime išskirti visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės požymiai nėra detalizuojami kituose Lietuvos Respublikos koncentracijų kontrolės teisės normose ir Pranešime visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sąvoka minima tik konkrečiame kontekste. Pranešimo 3 punkte nustatyta Konkurencijos tarybos pareiga savo praktikoje remtis EB teisės nuostatomis. Autoriaus nuomone, taip atsitiko todėl, kad tam tikra atskira nuostata su visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sąvoka buvo tiesiog perkelta iš EB teisės normų, nesuvokiant iki galo paties koncentracijų kontrolės instituto sampratos ir reikšmės.

Nors visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės nėra specialiai reglamentuotos Lietuvos konkurencijos teisėje, tačiau, autoriaus nuomone, tai nėra teisinio reguliavimo spraga dėl kelių priežasčių.

Pirma, nei EB sutartis, nei Reglamentas Nr. 139/2004 nedraudžia valstybėms pačioms nusistatyti savo teisės normų[86], reguliuojančių visapusiškai funkcionuojančias bendras įmones, tačiau tuo pačiu EB sutarties 10 straipsnis numato dvejopas pareigas valstybei- netrukdyti Komisijai įgyvendinti Reglamentą Nr. 139/2004 Bendrijos masto visapusiškai funkcionuojančioms bendroms įmonėms, taip pat bendradarbiauti su EB institucijomis, kad būtų tinkamai įgyvendintas Reglamentas Nr. 139/2004.[87] Valstybė turi laikytis EB teisės viršenybės principo.

Antra, kompetencijos padalijimas tarp valstybių narių ir Europos Komisijos lemia išimtinę Komisijos kompetenciją nagrinėti Bendrijos masto visapusiškai funkcionuojančias bendras įmones, palikdama valstybėms narėms visapusiškai funkcionuojančias bendras įmones, kurios nėra Bendrijos masto.[88] Bendrijos masto kriterijus yra kiekybinio pobūdžio ir konkretūs apyvartos dydžiai yra įtvirtinti Reglamente Nr. 139/2004.

Vis dėlto, autoriaus nuomone, nacionalinės koncentracijų kontrolės teisės normos, skirtos visapusiškai funkcionuojančioms bendroms įmonėms reguliuoti, turėtų būti suvienodintos su EB koncentracijų kontrolės teisės normomis, kadangi Lietuva yra įsipareigojusi suderinti nacionalinius

[85] Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2000 m. balandžio 27 d. nutarimas Nr. 45 „Dėl pranešimo apie koncentraciją pateikimo, nagrinėjimo ir bendrųjų pajamų skaičiavimo tvarkos patvirtinimo“.// Valstybės žinios, 2000, Nr. 38-1084.
[86] Furse, Mark. The Law of Merger Control in the EC and the UK. - Oxford:Hart Publishing, 2007. P.51.
[87] EB sutarties 10 straipsnis; Reglamento Nr. 139/2004 19 straipsnis.
[88] Reglamento Nr. 139/2004 prieambulės 8 punktas: „koncentracijos, kurioms netaikomos šis reglamentas, iš esmės priklauso valstybių narių jurisdikcijai“.

teisės aktus su Europos Bendrijos teisės nuostatomis. Pažymėtina, kad daugelis kitų Europos šalių yra suderinusios savo nacionalines koncentracijų kontrolės teisės normas su EB teisės nuostatomis.

2. VISAPUSIŠKAI FUNKCIONUOJANČIOS BENDROS ĮMONĖS TEISINIO VERTINIMO YPATUMAI PAGAL REGLAMENTO NR. 139/2004 IR EB SUTARTIES 81 STRAIPSNIO NUOSTATAS

2.1. Tarybos reglamento Nr. 139/2004 "Dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės" ir EB sutarties 81 straipsnio paralelinio taikymo problema visapusiškai funkcionuojančioms bendroms įmonėms

Paprastai visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės suderinamumo su bendrąja rinka vertinimas būna dviejų pakopų.[89] Visų pirma, pagal Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 2 dalį Komisija tiria, ar visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimas itin apriboja veiksmingą konkurenciją bendrojoje rinkoje arba didelėje jos dalyje, ypač dėl dominuojančios padėties sukūrimo ar sustiprinimo. Antra, pagal Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 4 dalį Komisija nustato ir tiria visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimo sąlygotą likusių nepriklausomų ūkio subjektų konkurencinio elgesio koordinavimą pagal EB sutarties 81 straipsnio nuostatas. Matome, kad visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimas ir jos poveikis, t.y. atsiradę koordinuoti padariniai, vertinami pagal skirtingų konkurencijos teisės institutų teisės normas. Dėl dvigubos vertinimo sistemos kyla tiek teorinių, tiek praktinių problemų taikant Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 2 ir 4 dalis, kadangi dėl iki šiol nesusiformavusios vienodos jų taikymo praktikos nėra aiškus santykis tarp 2 straipsnio 2 ir 4 dalies taikymo visapusiškai funkcionuojančioms bendroms įmonėms.

Daugiausia problemų kyla dėl visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės koordinuotų padarinių tyrimo. Kyla klausimas, ar visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės koordinuotų padarinių tyrimas patenka ir į Reglamento Nr. 138/2004 2 straipsnio 2 dalį? ETT byloje Compagnie maritime belge transports SA and others v. Commission teismas pasakė, kad dominuojanti padėtis gali atsirasti ir dėl susitarimo, sprendimo ar suderintų veiksmų įgyvendinimo atsiradusių ryšių tarp ūkio subjektų.[90] Vadinasi, dominuojanti padėtis gali atsirasti ne tik dėl visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimo, bet ir dėl tokios bendros įmonės sukūrimo atsiradusių

[89] Maher M. Dabbah. EC and UK Competition Law. Commentary, Cases and Materials.- Cambridge Universityt Press, 2003. P. 491.
[90] 2000 m. kovo 16 d. ETT sujungtos bylos Nr. C-395/96 ir C-396/96- Compagnie maritime belge transports SA and others v. Commission.

koordinuotų padarinių. Tokie koordinuoti padariniai tarp ūkio subjektų lemia tokią padėtį ar ryšius, kurie sukuria ar sustiprina dominuojančią padėtį. Vadinasi, koordinuotų padarinių tyrimas patenka ir į Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 2 dalį kaip sudedamoji reikšmingo veiksmingos konkurencijos apribojimo testo sudedamoji dalis, kai yra tiriamas visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės suderinamumas su bendrąja rinka.[91] Laikant koordinuotų padarinių tyrimą sudedamąja reikšmingo veiksmingos konkurencijos tyrimo dalimi, kyla koordinuotų padarinių tyrimo dvilypumas pagal Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 2 ir 4 dalis, kadangi Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 4 dalyje pasakyta, kad koordinuoti padariniai atsiradę tarp likusių nepriklausomų ūkio subjektų turėtų būti vertinami pagal EB sutarties 81 straipsnio 1 ir 3 dalis. Tokių būdu kyla tiek teorinių, tiek praktinių problemų taikant Reglamento Nr. 139/2004 nuostatas.

Sunku įvertinti kaip tinkamai turėtų būti tiriami koordinuoti padariniai, kadangi Komisijos praktikoje koordinuotų padarinių tyrimas nebuvo nuoseklus. Vis dėlto reikėtų laikytis nuomonės, kad koordinuotų padarinių tyrimas atliekamas pagal Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 4 dalį tik po to, kai nėra nustatomas reikšmingas veiksmingos konkurencijos apribojimas pagal reglamento 2 straipsnio 2 dalį. Nors pažymėtina, kad Komisija ne visą laiką laikėsi šios nuomonės ir nuo praktikos nukrypdavo, pavyzdžiui, byloje Areva/ Urenco/ ETC JV Komisija neatskyrė koordinuotų padarinių tyrimo pagal skirtingas Reglamento Nr. 139/2004 teisės normas ir vertino tik pagal reglamento 2 straipsnio 2 dalį, teigdama, kad nustatytos aplinkybės atitiks ir vertinant koordinuotus padarinius pagal reglamento 2 straipsnio 4 dalį. Ir kitose panašiose bylose, kai nepriklausomų ūkio subjektų konkurencinio elgesio koordinavimas gali būti vertinimas arba pagal Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 2 dalį, arba pagal reglamento 2 straipsnio 4 dalį, Komisija pirmenybę teikia 2 straipsnio 2 dalies taikymui.[92]

Galima daryti išvadą, kad Komisija visų pirma yra linkusi tirti ne koordinuotus padarinius, o visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimo įtaką rinkos struktūrai, ir jei nustatomas reikšmingas veiksmingos konkurencijos apribojimas pagal Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 2 dalį, kilę koordinuoti padariniai taip pat bus vertinami pagal reglamento 2 straipsnio 2 dalį, kaip reikšmingo veiksmingos konkurencijos apribojimo sudedamoji testo dalis. Vadinasi, dėl visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimo atsiradę likusių nepriklausomų ūkio subjektų konkurencinio elgesio koordinavimas vertinamas pagal EB sutarties 81 straipsnio 1 ir 3 dalis tik tada, kai nėra nustatomas reikšmingas veiksmingos konkurencijos apribojimas pagal

[91] Lindsay, Alistair. The EC Merger Regulation: Substantive Issues. 2nd ed.- London: Sweet & Maxwell, 2006. P. 442.
[92] Varona, Edurne Navarro. Merger Control in the European Union: Law, Economics and Practice. 2th ed.- Oxford: Oxford Universityt Press, 2005. P. 306.

Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 2 dalį. Jei koordinuoti padariniai pažeidžia EB sutarties 81 straipsnio 1 dalį ir netenkina 3 dalies reikalavimų, Komisija gali neleisti vykdyti tokios koncentracijos, arba gali leisti vykdyti koncentraciją, su sąlyga, kad bus įgyvendinti koncentracijai vykdyti nustatyti įpareigojimai.[93]

Autoriaus nuomone, toks Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 2 ir 4 dalių taikymas praranda savo tikslingumą ir neatitinka teisės akto leidėjo valios, kadangi įstatymų leidėjas siekė išspręsti koncentracijas reguliuojančių teisės normų ir EB sutarties 81 straipsnio taikymo visapusiškai funkcionuojančioms bendroms įmonėms problemą. Išskirdamas koordinuotų padarinių tyrimą, įstatymų leidėjas siekė nubrėžti ribą, kada taikomos koncentracijų kontrolės instituto teisės normos, o kada draudžiamų susitarimų instituto teisės normos. Todėl autoriaus nuomone, Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 4 dalies tikslas yra apimti visus koordinuotus padarinius, atsirandančius dėl visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimo, ir vertinti juos pagal EB sutarties 81 straipsnio nuostatas. Nėra tikslinga koordinuotus padarinius vertinti pagal koncentracijų kontrolės teisės normas, kadangi koordinuoti padariniai atsiranda ne dėl pokyčio rinkos struktūroje, kurie ir yra vertinami pagal koncentracijų kontrolės teisės normas, o dėl visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimo.[94] Tuo tarpu, Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 2 dalis yra skirta įvertinti visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės suderinamumą su bendrąja rinka, ar tokios bendros įmonės sukūrimas reikšmingai apriboja veiksmingą konkurenciją. Visapusiškai funkcionuojančių bendrų įmonių suderinamumas ar nesuderinamumas su bendrąja rinka atliekamas pagal Reglamento Nr. 139/2004 nuostatas.

Galima pastebėti dar keletą aiškių netikslumų tarp Reglamento Nr. 139/2004 27 punkto ir 2 straipsnio 4 dalies turinio. Visų pirma, abi nuostatos yra orientuotos į EB sutarties 81 straipsnio taikymą, tačiau skiriasi vertinimo objektai. Pagal 27 punktą EB sutarties 81 straipsnio nuostatos turėtų būti taikomos visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimui vertinti, tačiau tik toms, kurios koordinuoja likusių nepriklausomų ūkio subjektų konkurencinį elgesį, kai tuo tarpu Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad pats koordinavimas turi būti vertinamas pagal EB sutarties 81 straipsnio kriterijus, bet ne pati visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė, kuri lemia tokių koordinuotų padarinių atsiradimą. Pažymėtina, kad visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimas vertinamas pagal Reglamento Nr. 139/2004 nuostatas, bet ne pagal EB sutarties 81 straipsnio nuostatas, ar ji suderinama ar nesuderinama su bendrąja

[93] Tokio požūdžio įpareigojimai buvo nustatyti 1999 m. kovo 30 d. byloje IV/JV.15- BT/ AT&T.
[94] Temple Lang, John. International Joint Ventures under Community Law // Anuual Proceedings of the Fordham Corporate Law Institute: International Antitrust & Plicy, 2000. P. 440.

rinka. Visų antra, reglamento 27 punkte pasakyta, kad EB sutarties 81 straipsnio nuostatos taikomos tik tų bendrų įmonių sukūrimo sukeltiems koordinuotiems padariniams, kurios atlieka savarankiško ūkio subjekto funkcijas. Tuo tarpu reglamento 2 straipsnio 4 dalyje nėra pabrėžiama, kad bendra įmonė turi atitikti visapusiškai funkcionuojančio ūkio subjekto požymius, ir šis straipsnis taikomas visoms bendrosioms įmonėms. Akivaizdu, kad reglamento 2 straipsnio 4 dalis kalba ne apie bet kokią bendrą įmonę, bet tik apie visapusiškai funkcionuojančią bendrą įmonę ir jos sukeltus koordinuotus padarinius, kadangi bendra įmonė, kuri neatitiktų savarankiško ūkio subjekto požymių, nebūtų minima ir nepatektų į Reglamento Nr. 139/2004 taikymo sritį, nes nebūtų laikoma koncentracija pagal reglamento 3 straipsnio 4 dalies nuostatas. Autoriaus nuomone, tokie neatitikimai nėra esminiai taikant Reglamento Nr. 139/2004 nuostatas, tačiau tik apsunkina vertinant visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimą.

Akivaizdu, kad daugiausia neaiškumų taikant Reglamento Nr. 139/2004 nuostatas ir EB sutarties 81 straipsnio teisės normas, kyla dėl šių nuostatų nuoseklaus Komisijos aiškinimo ir taikymo nebuvimo. Be to, Komisija atskyrus koordinuotų padarinių tyrimą, neatskleidė jų sąvokos ir Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 4 dalies taikymo koordinuotiems padariniams tirti išaiškinimo. Pažymėtina, kad Komisija 1998 m. pranešime „Dėl visapusiškai funkcionuojančio ir bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto sampratos pagal Tarybos reglamentą Nr. 4064/89 dėl koncentracijos tarp ūkio subjektų kontrolės“[95] buvo išreiškusi pasižadėjimą priimti ir išleisti atitinkamas gaires dėl Reglamento Nr. 4064/89 2 straipsnio 4 dalies išaiškinimo (atitinka dabartinio Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 4 dalį). Galima pastebėti, kad Komisija ne tik neištesėjo savo pažado, bet dar ir apsunkino padėtį, priimdama Jurisdikcinį pranešimą, kuris inter alia pakeitė 1998 m. Komisijos pranešimą. Koordinuotų padarinių vertinimas tapo dar problematiškesnis, kadangi nebeliko 1998 m. Komisijos pranešime buvusios nuorodos į 1994 m. Komisijos pranešimą „Dėl struktūrinės ir bendradarbiavimo bendros įmonės veiklos skirtumų pagal Tarybos 1989 m. gruodžio 21 d. reglamentą Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės“. Komisija iki priims naująsias gaires dėl koordinuotų padarinių tyrimo rekomendavo[96] vadovautis 1994 m. Komisijos pranešimo 17-20 punktais, tačiau neįtvirtinus šio teisinio pagrindo Jurisdikciniame pranešime, vėl tapo neaišku, kaip taikyti koncentracijų kontrolės ir draudžiamų susitarimų institutų teisės normas koordinuotiems padariniams. Autoriaus nuomone, esant tokiai situacijai, Komisija turėtų apibendrinti savo praktiką, nagrinėjant bylas dėl visapusiškai funkcionuojančių bendrų įmonių

[95] Commission notice on the concept of full-function joint ventures under Council Regulation (EEC) No 4064/89 on the control of concentrations between undertakings. Official Journal C 66, 02.03.1998. Pranešimo 1 punkte.
[96] 1998 m. Komisijos pranešimo 1 punkte.

sukūrimo ir jos sukeltų koordinuotų padarinių tyrimo, ir priimti rekomendacinio, arba privalomojo pobūdžio teisės aktą. Kodėl iki šiol taip nėra padaryta, sunku paaiškinti.

Apibendrinus, nepaisant to, kad Komisija naujajame Reglamente Nr. 139/2004 siekė „išgryninti“ visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimo ir jos poveikio vertinimą, bei išspręsti koncentracijų kontrolės instituto ir draudžiamų susitarimų instituto teisės normų paralelinio taikymo problemą, tačiau iki šiol Komisijos praktika šiuo klausimu nėra nuosekli ir kyla nemažai teorinių ir praktinių problemų. Remiantis aukščiau atliktu nagrinėjimu, galima pastebėti, kad daugiausia problemų kyla dėl visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimo atsiradusių likusių nepriklausomų ūkio subjektų konkurencinį elgesį koordinuojančių padarinių tyrimo. Nesant aiškių išaiškinimų dėl Reglamento Nr. 139/2004 nuostatų, taikomų visapusiškai funkcionuojančioms bendroms įmonėms, koordinuotų padarinių tyrimas, o tuo pačiu ir visapusiškai funkcionuojančių bendrų įmonių tyrimas, vis dar lieka problematiškas.

2.1.1. Koordinuotų padarinių samprata ir jų atsiradimą sąlygojantys veiksniai

Nagrinėjant visapusiškai funkcionuojančių bendrų įmonių sukūrimo sukeltų koordinuotų padarinių vertinimo problematiką, tampa būtina atskleisti ir pačią koordinuotų padarinių sąvoką bei atskleisti jų atsiradimą sąlygojančius veiksnius.

Pagrindinis sunkumas nagrinėjant koordinuotų padarinių sąvoką susijęs su tuo, kad koordinavimo sąvoka nėra apibrėžiama nei Reglamente Nr. 139/2004, nei jokiame kitame Komisijos išleistame dokumente.

Autorius Gonzalez-Diaz[97] pateikia dvi koordinavimo sąvokas. Pirmu atveju koordinavimas siejamas su gaunama ekonomine nauda, t.y. tai tokia padėtis, kai dėl visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimo, nesant draudžiamų draudžiamų susitarimų ir suderintų veiksmų, likusiems nepriklausomiems ūkio subjektams bus ekonomiškai naudinga elgtis antikonkurenciniu būdu. Antras apibrėžimas daugiau susijęs su draudžiamo koordinavimo sąvoka, kadangi koordinavimas suprantamas kaip visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės dalyvių galimybių bendradarbiauti padidėjimą, kai visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė naudojama kaip priemonė draudžiamiems susitarimams sudaryti, kad išvengtų nepalankios konkurencijos. Antrasis apibrėžimas nėra tinkamas, kadangi net neatliekant jokio koordinuotų padarinių tyrimo bet kokių

[97] Gonzalez – Diaz, Francisco Enrique. Joint Ventures under EC Competition Law: The New Boundaries // Bruxelles: Bruylant, Vol. II. P. 1028-1029.

koordinuotų padarinių atsiradimas iš karto bus laikomas kaip nesuderinamas su bendrąja rinka ir pažeis EB sutarties 81 straipsnio nuostatas.

Pažymėtina, kad konkurencijos teisės normos nėra nustačiusios draudimo atsirasti koordinuotiems padariniams, tačiau tokių padarinių atsiradimas papildomai turi būti vertinamas pagal EB sutarties 81 straipsnio normas, kadangi kyla galimybė trukdyti, riboti ar iškraipyti konkurenciją. Šiuo atveju tinkamesnis koordinavimo aiškinimas yra pirmuoju būdu.

1994 m. Komisijos pranešime „Dėl struktūrinės ir bendradarbiavimo bendros įmonės veiklos skirtumų pagal Tarybos 1989 m. gruodžio 21 d. reglamentą Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės“[98] Komisija aiškina koordinuotus padarinius tik ekonomine prasme. Šio pranešimo 17 punkte teigiama, kad tarp kontroliuojančių ūkio subjektų kilęs koordinavimas būtų ekonomiškai prasmingas, turi pasireikšti kainų, rinkų, gamybos ar inovacijų atžvilgiu, pavyzdžiui, nustatant aukštesnes nei konkurencinio lygio kainas. Pažymima, kad tokio pobūdžio koordinavimas gali būti vykdomas rinkoje, kurioje veikia pati visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė, arba vertikaliai aukštyn arba vertikaliai žemyn nuo jos esančioje rinkoje, arba artimai su ja susijusioje gretimoje rinkoje.[99]

Akivaizdu, kad didžiausia tikimybė kilti koordinuotiems padariniams ir paveikti likusių nepriklausomų ūkio subjektų konkurencinį elgesį yra tada, kai visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė įeina ją kontroliuojančių ūkio subjektų rinką ir joje veikia, arba veikia toje pačioje prekės rinkoje, tik skiriasi geografinės rinkos. Galimybė atsirasti koordinuotiems padariniams gali kilti ir tada, kai visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė veikia skirtingoje prekės rinkoje nei ją kontroliuojantys ūkio subjektai, tačiau rinkos gali būti artimai susijusios.[100] Kad išvengti koordinuotų padarinių atsiradimo, visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė ir ją kontroliuojantys ūkio subjektai turėtų vengti konkuruoti dėl tų pačių klientų ar parduoti panašias prekes.[101]

Atsižvelgiant į visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės specifiką galima išskirti pagrindinius veiksnius, lemiančius konkurencinio elgesio koordinavimą: a) bendros kontrolės buvimas ir informacijos tarpusavyje keitimasis; b) visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės dydis ir veiklos trukmė.

[98] Commission notice on the distinction between concentration and cooperative joint ventures under Council Regulation (EEC) No 4064/89 on the control of concentrations between undertakings. Official journal C 385, 31.12.1994. Šio pranešimo 17 punktas.
[99] Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 5 dalis.
[100] Brodley J.F. Joint Ventures and Antitrust Policy// Harvard Law Review, 1982, Vol. 95. P. 1552-1585.
[101] Temple Lang, John. International Joint Ventures under Community Law // Anuual Proceedings of the Fordham Corporate Law Institute: International Antitrust & Policy, 2000. P. 440.

Jau pats bendros kontrolės buvimo faktas, leidžia daryti išvadą, kad tiek kontroliuojamas, tiek kontroliuojantys ūkio subjektai yra glaudžiai tarpusavyje susiję. Visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės dalyvius sieja finansiniai interesai ir šalys nėra suinteresuotos konkuruoti tarpusavyje, o tuo labiau su kontroliuojama įmone. Tai įtakoja visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės subjektų konkurencinį elgesį. Kuo daugiau visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės dalyviai investavę į kontroliuojamą įmonę, tuo didesnis interesas nekonkuruot tarpusavyje ir gauti didesnį pelną.[102]

Vykdant bendrą kontrolę vyksta ir informacijos tarp dalyvių manai. Kuo informacija vertingesnė, t.y. galinti duoti ekonominę naudą, tuo didesnė tikimybė paveikti kontroliuojamų ūkio subjektų konkurencinį elgesį. Autoriaus nuomone, ekonominę naudą galinti duoti informacija turėtų būti susijusi su kaina, pardavimais, klientais, pačiais produktais ar paslaugomis. Apsikeitimas informacija leidžia ūkio subjektams suderinti savo strategijas, nustatyti atitinkamas rinkos kainas ir pan. Autoriaus nuomone, reikėtų atskirti informaciją, kuri gali sukelti koordinuotų padarinių atsiradimą, ir informaciją, kuri būtina visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės veiklos vykdymui.

Tam tikrais atvejais visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės dydis gali sąlygoti konkurencinio elgesio koordinavimą tarp kontroliuojančių ūkio subjektų. Jei visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės užimama rinkos dalis bus didesnė nei jos dalyvių, kontroliuojantys ūkio subjektai galės gauti daugiau pelno iš bendrai kontroliuojamos įmonės, nei iš savo verslo, sumažindami tarpusavio konkurenciją.[103]

Visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės veiklos laikotarpis taip pat gali lemti koordinuotų padarinių atsiradimą, tačiau galima pastebėti, kad dažniausiai tai tik pagalbinė priemonė jiems atsirasti, kadangi visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės veiklos laikotarpis priklauso nuo ją kontroliuojančių subjektų valios, t.y. gali būti pratęstas. Aišku viena, kad kuo kontroliuojamos bendros įmonės veiklos laikotarpis trumpesnis, tuo kontroliuojančių ūkio subjektų bendradarbiavimas bus aktyvesnis siekiant didesnės ekonominės naudos.[104]

Apibendrinus, konkurencijos teisės normos nėra nustačiusios draudimo atsirasti koordinuotiems padariniams, tačiau ypatingai svarbu yra suvokti jų turinį, kadangi tokių padarinių atsiradimas gali paveikti likusių nepriklausomų ūkio subjektų konkurencinį elgesį.

---

[102] PITOFSKY, Robert. Joint Venures under the Anitrust Laws: Some Reflections on the Significance of Penn-Olin// Harward Law Review, 1969, Vol. 82, P.1012.
[103] Kitch, Edmund W. The Antitrust Economics of Joint Ventures // Antitrust Law Journal, 1985, Vol. 54. P. 962.
[104] Piraino JR, Thomas A. Beyond Per Se, Rule of Reason or Merger Analysis: A New Anitrust Standard for Joint Ventures // Minnesota Law Review, 1991, Vol. 76. P. 37, 65.

2.1.2. Koordinuotų padarinių tyrimo ypatumai pagal Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 5 dalį

Kaip minėjau 2.2. bei 2.2.1. skyriuose, koordinuotų padarinių tyrimas ir vertinimas tampa pakankamai problematiškas nesant aiškių Komisijos išaiškinimų dėl koncentracijų kontrolės teisės normų taikymo koordinuotų padarinių tyrimui. Todėl norint išskirti koordinuotų padarinių tyrimo etapus, pagrindiniu šaltiniu tampa Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 4 ir 5 dalies nuostatos bei Reglamento Nr. 802/2004, įgyvendinančio Reglamento Nr.139/2004 taikymą, 1 priedo 10 skyriaus nuostatos. Reglamento Nr.139/2004 2 straipsnio 5 dalis numato aplinkybes, kurias Komisija turi ištirti taikydama 2 straipsnio 4 dalį, o Reglamento Nr. 802/2004 1 priedo 10 skyriaus nuostatos detalizuoja Reglamento Nr.139/2004 2 straipsnio 4 taikymą ir nurodo, kokią informaciją turi pateikti visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės steigėjai.

Bene aiškiausiai koordinuotų padarinių tyrimo etapus, kurios reikia nustatyti prieš taikant Reglamento Nr.139/2004 2 straipsnio 4 dalyje nustatytas normas, atskleidžia Reglamento Nr. 802/2004 1 priedo 10 skyriaus nuostatos.[105] Galima išskirti šiuos etapus:

a) Ū*kio subjektų ir rinkų nustatymas, kurių atžvilgiu koordinavimas yra tikėtinas ir galimas*. Galima pastebėti, kad Komisijos nuomonė, dėl ūkio subjektų, tarp kurių kyla konkurencinio elgesio koordinavimas, nustatymo buvo prieštaringa. Kyla abejonių, ar Reglamento Nr.139/2004 2 straipsnio 4 dalyje įvardintas koordinavimas reiškia koordinavimą tik tarp visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės steigėjų, ar ir koordinavimą tarp pačios bendrosios įmonės ir jos steigėjų. Pažymėtina, kad Reglamento Nr. 4064/89 3 straipsnio 2 dalis numatė[106], kad koordinavimas šio reglamento prasme galėjo apimti ir koordinavimą, atsiradusį tarp kontroliuojančių ūkio subjektų ir kontroliuojamos bendrovės. Ši klaidinanti nuostata buvo panaikinta Reglamentu Nr.1310/97 1 straipsnio 2 dalimi[107], kuri nustatė, kad vertinamas tik toks koordinavimas, kuris po bendros įmonės sukūrimo kyla tarp likusių nepriklausomų ūkio subjektų. Dabartinis Reglamentas Nr.139/2004 šią nuostatą perėmė, o jį įgyvendinančio Reglamento Nr. 802/2004 1 priedo 10 skyriaus nuostatos tą tik patvirtina. Minėtame reglamente reikalaujama pateikti medžiagą, susijusią tik su kontroliuojančių ūkio subjektų veikla. Tokią poziciją Komisija

[105] Commission Regulation (EC) No 802/2004 of 7 April 2004 implementing Council Regulation (EC) No 139/2004 on the control of concentrations between undertakings. Official Journal L 133, 30.04.2004

[106] Council Regulation (EC) No. 4064/89 of 21 December 1989 on the control of concentrations between undertakings. Official Journal L 395, 30.12.1989.

[107] Council Regulation (EC) No 1310/97 of 30 June 1997 amending Regulation (EEC) No 4064/89 on the control of concentrations between undertakings. Official journal L 180, 09.07.1997.

patvirtino ir nagrinėtose bylose po Reglamento Nr.139/2004 priėmimo, pavyzdžiui byloje Areva/ Urenco/ ETC JV Komisija prieš taikydama Reglamento Nr.139/2004 2 straipsnio 4 dalį, analizavo konkurencinio elgesio koordinavimą tik tarp likusių nepriklausomų kontroliuojančių ūkio subjektų.[108] Autoriaus nuomone, teisės aktų leidėjo Reglamento Nr.139/2004 2 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta sąvoka ‚likę nepriklausomi ūkio subjektai' būtent ir apima visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės dalyvius, kadangi pats kontroliuojamas ūkio subjektas negali būti visiškai savarankiškas[109] dėl bendros kontrolės buvimo fakto.

Reglamento Nr.139/2004 2 straipsnio 5 dalis nustato, kad Komisija turėtų analizuoti kontroliuojamo ūkio subjekto dalyvių padėtį rinkose, kurios yra vertikaliai aukštyn arba vertikaliai žemyn nuo bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto rinkos esančioje ar artimai su ja susijusioje gretimoje rinkoje. Pažymėtina, kad nors minėtino 2 straipsnio dalyje nėra detalizuotos artimai susijusios gretimos rinkos, tačiau artimai susijusios su bendrai kontroliuojamu ūkio subjekto rinka gali būti tiek gretimai susijusios prekių rinkos, tiek ir geografinės rinkos. Komisija taip pat nagrinėja atvejus, kai kontroliuojantys ūkio subjektai veikia skirtingose, tačiau gretimose rinkose, nors tokios rinkos reglamente nėra nurodytos, galbūt todėl, kad tikimybė kilti koordinuotiems padariniams yra pakankamai maža.[110] Taip pat pažymėtina, kad koordinuoti padariniai gali atsirasti tik tada, jei mažiausiai du bendrai kontroliuojantys ūkio subjektai veiks Reglamento Nr.139/2004 2 straipsnio 5 dalyje įvardintose rinkose.[111] Galima daryti išvadą, kad jei kontroliuojantys ūkio subjektai veiks toje pačioje rinkoje kaip ir bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas, ar vertikaliai aukštyn ar vertikaliai žemyn nuo bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto rinkos esančioje ar artimai su ja susijusioje gretimoje rinkoje, Komisija tikrai turėtų nustatyti koordinuotų padarinių atsiradimo galimybę.[112] Ir atvirkščiai, jei kontroliuojantys ūkio subjektai nevykdys savo veiklos tokiose rinkose, mažai tikėtina, kad bus nustatyta koordinuotų padarinių atsiradimo galimybė.[113]

b) Nustatymas, ar koordinuoti padariniai bus tikėti ir žymūs. Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 4 dalis nustato, kad EB sutarties 81 straipsnio nuostatos taikomos tuomet, kai visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimo tikslas arba pasekmė yra likusių nepriklausomų ūkio subjektų konkurencinio elgesio koordinavimas. Vadinasi, Komisija prieš taikydama Reglamento Nr.139/2004 2 straipsnio 4 dalį turi įvertinti ar visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės

[108] 2004 m. spalio 6 d. Komisijos sprendimas byloje COMP/M.3099- Areva/ Urenco/ ETC JV.
[109] Žr. 1.2.1. skyrių.
[110] 2001 m. sausio 30 d. Komisijos sprendimas byloje COMP/JV.54- Smith & Nephew/ Beiersdorf/ JV.
[111] 2000 m. liepos 20 d. Komisijos sprendimas byloje IV/JV.48- Vodafone/ Vivendi/ Canal Plus.
[112] 2005 m. liepos 7 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.3817- Wegner/ PMC/ JV.
[113] 2004 m. lapkričio 15 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.3464- Kesko/ ICA/ JV.

sukūrimo tikslas ar pasekmė bus koordinuotų padarinių atsiradimas. Tuo atveju, kai Komisija negali nustatyti koordinavimo atsiradimo kaip bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto sukūrimo tikslo, ji privalo įvertinti visas faktines aplinkybes ir nustatyti, ar koordinavimas gali atsirasti kaip pasekmė.

Byloje Bertelsmann/ Springer/ JV, Komisija pažymėjo, kad koordinavimas pateks į EB sutarties 81 straipsnio taikymo sritį, kai koordinavimas bus tikėtinas, žymus bei bus bendrai kontroliuojamo subjekto sukūrimo pasekmė.[114] Tokia nuostata įtvirtinta ir Reglamento Nr.139/2004 2 straipsnio 4 dalyje, kurioje nurodyta, kad dėl koordinavimo atsiradimo *pasidaro įmanoma* koordinuoti bendrą kontrolę turinčių ūkio subjektų konkurencinį elgesį. Vadinasi, neužtenka galimybės atsirasti koordinuotiems padariniams, jie turi būti objektyviai tikėtini, o ne numanomi. Ar koordinavimas tikėtinas, nustatomas tik pagal faktines aplinkybes. Komisija pagal Reglamento Nr. 802/2004 1 priedo 10 skyriaus nuostatas nagrinėja bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto gaunamų (planuojamų gauti) pajamų santykį su ją kontroliuojančių ūkio subjektų gaunamomis pajamomis, taip pat bendrą kontrolę vykdančių ūkio subjektų kiekvieno užimamos rinkos dalį. Iš Reglamento Nr.139/2004 32 punkto nuostatų matyti, kad bendrą kontrolę turinčių ūkio subjektų užimama rinkos dalis turi reikšmės kilti koordinuotiems padariniams ir apriboti veiksmingą konkurenciją. Komisija minėtame 32 punkte taip pat nustatė 25 procentų koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų užimamos atitinkamos rinkos dalies ribą, kuomet koncentracija bus suderinama su bendrąja rinka, vadinasi koordinuotų padarinių atsiradimas nebus tikėtinas. Tačiau paprastai Komisija laikosi nuomonės, kad jei vieno ar abiejų kontrolę turinčių ūkio subjektų užimama atitinkamos rinkos dalis neviršija 5-15 procentų, koordinuoti padariniai nebus tikėtini.[115] Galima pastebėti, kad kuo didesnė visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės dalyvių užimama atitinkamos rinkos dalis, tuo didesnė tikimybė, kad Komisija nustatys tikėtiną koordinuotų padarinių atsiradimą. Taip pat Komisija vertina ir visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės užimamą rinkos dalį. Kuo bendrai kontroliuojamos įmonės užimama atitinkamos rinkos dalis mažesnė, tuo mažiau tikėtina, kad kils koordinuoti padariniai, ypatingai kai kontroliuojantys ūkio subjektai užims didelę rinkos dalį.[116] Vertinant koordinuotų padarinių tikėtiną atsiradimą, Komisija tiria ir kitas faktines aplinkybes.

Reglamento Nr.139/2004 27 punkte pažymima, kad konkurencinio elgesio koordinavimas pateks į EB sutarties 81 straipsnio taikymo sritį, jei jis *žymiai* apribos konkurenciją tarp likusių nepriklausomų ūkio subjektų. Žymiai apriboti konkurenciją reiškia tai, kad koordinuoti padariniai

[114] 2005 m. gegužės 3 d. Komisijos sprendimas byloje COMP/M.3178- Bertelsmann/ Springer/ JV.
[115] 1998 m. gegužės 27 d. Komisijos sprendimas byloje IV/JV.1- Telia/ Telenor/ Schibsted.
[116] Denness, Joathan. Application of the Article2(4) of the Merger Regulation – A Review of the First Ten Cases // EC Competition Policy Newaletter, October 1998, No. 3. P. 30-32.

turės taip paveikti konkurenciją, kad jiems nebūtų pritaikyta de minimis išimties taisyklė, numatyta Komisijos pranešime „Dėl mažareikšmių susitarimų, kuri negali žymiai apriboti konkurencijos pagal Europos Bendrijos steigimo sutarties 81 straipsnio 1 dalį“.[117] Taip pat koordinuoti padariniai tam, kad patektų į EB sutarties 81 straipsnio 1 dalį turės ne tik trukdyti, riboti ar iškraipyti konkurenciją, bet ir paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą. Visa tai priklausys nuo to, kokioje rinkoje ir kokią rinkos dalį užims visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės kontrolę turintys ūkio subjektai.

c) Priežastinis ryšys tarp visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimo ir koordinuotų padarinių atsiradimo. Reglamento Nr.139/2004 2 straipsnio 5 dalies antra pastraipa nurodo, kad atliekant koordinuotų padarinių tyrimą, nustatytas koordinavimas turi būti tiesioginis bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto sukūrimo padarinys, be to, šio reglamento 27 punkte koordinuoti padariniai apibūdinami kaip visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės pasekmė. Vadinasi tam, kad Komisija nustatytų galimą visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės koordinuotų padarinių atsiradimą, ji privalo nustatyti priežastinį ryšį tarp visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimo ir galimo koordinuotų padarinių atsiradimo, t.y. būtent visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimas turi lemti koordinuotų padarinių atsiradimą. Svarbus yra ir pats koordinuotų padarinių atsiradimo momentas, t.y. jie negali atsirasti iki visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimo. Komisija nustatydama priežastinį ryšį turi atsižvelgti ir į tai, ar nesant visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimo, koordinuoti padariniai vis tiek atsirastų ar ne.[118] Akivaizdu, kad jei Komisija nustatytų, kad koordinuotų padarinių atsiradimas galimas net ir be vispusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimo, jokio priežastinio ryšio nebūtų nustatyta. Galima daryti išvadą, kad nenustačius priežastinio ryšio tarp koordinuotų padarinių atsiradimo ir visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimo, koordinuoti padariniai nepateks į Reglamento Nr.139/2004 2 straipsnio 4 dalies taikymo sritį.

Apibendrinus, Komisija prieš taikydama koordinuotiems padariniams Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 4 dalį, turi nustatyti šio reglamento 2 straipsnio 5 dalyje bei Reglamento Nr. 802/2004, įgyvendinančio Reglamento Nr.139/2004 taikymą, 1 priedo 10 skyriaus įtvirtintas aplinkybes: a) ūkio subjektus ir rinkas, kurių atžvilgiu koordinavimas yra tikėtinas ir galimas; b) ar koordinuoti padariniai bus tikėti ir žymūs; c) priežastinį ryšį tarp visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimo ir koordinuotų padarinių atsiradimo.

[117] Commission Notice on agreements of minor importance which do not appreciably restrict competition under Article 81(1) of the Treaty establishing the European Community (de minimis). Official Journal C 368, 22.12.2001.
[118] 2000 m. kovo 21 d. Komisijos sprendimas byloje IV/JV.37- B Sky B/ Kirch Pay TV.

2.2. Visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės kaip koncentracijų kontrolės instituto santykis su draudžiamų susitarimų institutu

Kaip matyti iš 2.2. skyriaus, iki Reglamento Nr. 4064/89 priėmimo visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės buvo priskiriamos susitarimų kategorijai ir pakankamai ilgai jų teisiniam reguliavimui buvo taikomos draudžiamų susitarimų instituto teisės normos. Komisija savo pirmose nagrinėjamose bylose sprendžiant dėl bendrai kontroliuojamų ūkio subjektų per siaurai aiškino EEB sutarties 85 straipsnį,[119] todėl bendrai kontroliuojamos įmonės būdavo prilyginamos paprastiems susitarimams.[120] Net ir pripažinus bendrai kontroliuojamą įmonę kaip vieną iš koncentracijos formų, ilgai buvo delsiama priimti teisės aktą, kuris tinkamai sureguliuotų visapusiškai funkcionuojančių bendrų įmonių steigimą ir jų poveikį veiksmingai konkurencijai. Autoriaus nuomone, dėl tokios buvusios teisinio reglamentavimo spragos, reikia išanalizuoti, kodėl visapusiškai funkcionuojančias bendras įmones ir draudžiamus susitarimus reikia vertinti pagal skirtingas konkurencijos teisės normas ir koks jų tarpusavio santykis.

Vienareikšmiškai priskirti visapusiškai funkcionuojančias bendras įmones prie koncentracijų kontrolės instituto nėra taip paprasta. Visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės prigimties ir sąvokos ypatumai[121] lemia tai, kad toks ūkio subjektas gali būti priskiriamas tiek draudžiamų susitarimų, tiek koncentracijų kontrolės institutui. Tai lemia ir visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės dvilypumas, t.y. kai jos sukūrimas sukelia tiek rinkos struktūros pokyčius, tiek kontroliuojančių ūkio subjektų konkurencinio elgesio pokyčius. Pačios bendros įmonės sukūrimas vertinamas pagal Reglamento Nr. 139/2004 nuostatas kaip koncentracijos forma, tačiau jos sukūrimo sąlygoti koordinuoti padariniai vertinami pagal EB sutarties 81 straipsnio 1 ir 3 dalis. Nors visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė skiriasi nuo draudžiamų susitarimų, tačiau tokia jos dviejų pakopų vertinimo sistema sąlygoja jos išskirtinę padėtį tarp dviejų konkurencijos teisės institutų.

Pagal koncentracijų kontrolės teisės normas koncentracija gali būti laikoma tik visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimas. Visi susitarimai ar bendros įmonės, kurios neatitinka Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 4 dalyje nustatytų reikalavimų, iškrenta iš šio reglamento taikymo srities ir yra vertinami pagal EB sutarties 81 straipsnio nuostatas. Visapusiškai

[119] Dabartinis EB sutarties 81 straipsnis.
[120] Korah, Valentine. Critical Comments on the Commissiom Recent Decisions Exempting Joint Ventures to Exploit Research that Needs Futher Development // European Law Review, 1987, Vol. 12(1). P. 18-39.
[121] Žr. Šio darbo 1.1. ir 1.2. skyrius.

funkcionuojančių bendrų įmonių pagal koncentracijos instituto teisės normas vertinimo ypatumai, kaip buvo ne kartą minėta, susiję su tuo, kad visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimo sukelti koordinuoti padariniai vertinami pagal draudžiamų susitarimų teisės normas, todėl tuo tikslu svarbu įvertinti ir nustatyti pačios visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės kaip koncentracijų kontrolės instituto santykį su draudžiamų susitarimų institutu.

Autoriaus nuomone, nėra tikslinga analizuoti visų draudžiamų susitarimų. Nustatant visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės kaip koncentracijų kontrolės instituto santykį su draudžiamų susitarimų institutu bus apsiribojama karteliniais ir bendradarbiavimo susitarimais, kaip daugiausia sąlyčio taškų turinčiomis verslo organizavimo formomis su visapusiškai funkcionuojančiomis bendromis įmonėmis.

2.1.1. Visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės kaip koncentracijų kontrolės instituto ir kartelinių susitarimų atribojimas

Nors visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė turi ir kartelinių susitarimų požymių, tačiau pažymėtina, kad ji nėra analogiška karteliniams susitarimams. Kartelinių susitarimų pagrindu vyksta bendradarbiavimas, o steigiant bendrai kontroliuojamą ūkio subjektą sukuriamas atskiras savarankiškas ūkio subjektas,[122] - tai yra dvi skirtingos verslo organizavimo formos kurios skiriasi tiek savo charakterizuojančiais požymiais, tiek teisinio reglamentavimo pagrindais, tiek tikslais bei sukeltais padariniais.

Kalbant apie abiejų institutų požymius, reikia pažymėti, kad nors bendrai kontroliuojamas ūkio subjektas atsiranda dviejų ar kelių subjektų susitarimo pagrindu, tačiau naujo bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto sukūrimas nebus laikomas bendradarbiavimo forma, tačiau pagal Reglamento Nr. 139/2004 nuostatas bus laikoma koncentracijos forma. Bendros įmonės sukūrimas reiškia naujo savarankiško ūkio subjekto sukūrimą, kuris atliks tokias pat funkcijas, kokias atlieka kiti ūkio subjektai veikiantys toje rinkoje. Pažymima, kad kartelinio susitarimo atveju nėra sukuriami nauji gamybiniai pajėgumai.[123]

Norint pasiekti ekonominį efektyvumą, ūkio subjektai steigdami visapusiškai funkcionuojančią bendrą įmonę gali suvienyti, apjungti savo finansinius ir net žmogiškuosius išteklius tam tikram bendram tikslui pasiekti. Kartelinių susitarimų atveju priešingai: ūkio subjektai

[122] Hawk, Barry E.; Huser, Henry L. A Bright Light Shareholding Test to End the Nightmare under the EEC Merger Regualtion // Common Market Law Review, 1993, Vol. 30. P. 1163.
[123] Brodley J.F. Joint Ventures and Antitrust Policy // Harvard Law Review. 1982, Vol. 95. P. 1525.

nedaro jokių įnašų į bendradarbiavimą. Galima pastebėti, kad beveik visais ūkio subjektų tarpusavio bendradarbiavimo atvejais dažniausiai siekiama tų pačių tikslų, kaip sumažinti gamybos kaštus, įeiti į naujas rinkas ir tokiu būdu gauti ekonominę naudą, tačiau skiriasi tik šių tikslų įgyvendinimo būdai. Vienais atvejais pasirenkami teisėti, kitais atvejais neteisėti konkuravimo būdai.

Skiriasi ir visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės bei kartelinio susitarimo tikslai. Kartelinių susitarimų tikslai yra patys savaime neteisėti, kuriais dažniausiai siekiama riboti, varžyti ar kitokiu būtu paveikti veiksmingą konkurenciją ir gauti neteisėtos naudos, tuo tarpu visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės tikslai yra gauti ekonominės naudos teisėtu būdu neiškraipant konkurencijos.[124] Pažymima, kad kartelinių susitarimų pirminis tikslas preziumuojamas kaip neteisėtas pagal EB sutarties 81 straipsnio 1 dalį ir gali būti paneigiamas tik vieninteliu atveju- kai tenkinamos visos EB sutarties 81 straipsnio 3 dalies sąlygos, tuo tarpu visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės pirminis tikslas visada preziumuojamas kaip teisėtas ir gali būti paneigtas, kai bendrai kontroliuojamas ūkio subjekto sukūrimas pagal koncentracijų kontrolės normas nebus suderinamas su bendrąja rinka, t.y. bus reikšmingai apribota veiksminga konkurencija, nebent tokiu atveju kontrolę turintys subjektai įrodys, kad jų veiksmai skatina ekonomikos efektyvumą. Bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto sukūrimas orientuotas į konkurencijos efektyvumo skatinimą bei vartotojų gerovės didinimą, kai karteliniai susitarimai priešingai, orientuoti į nepalankios konkurencijos iškraipymą, kuris žalingas tiek ekonomikai, tiek vartotojams.

Abiejų reiškinių skirtybes lemia ir skirtingi teisinio reglamentavimo modeliai. Pačios visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės suderinamumas su bendrąja rinka vertinamas pagal koncentracijų kontrolės teisės normas, tuo tarpu kartelinių susitarimų poveikis konkurencijai vertinamas pagal draudžiamus susitarimus reguliuojančias teisės normas. Ypatumas tik tas, kad bendrai kontroliuojamo ūkio subjekto sukūrimo sąlygoti koordinuoti padariniai vertinami ne pagal koncentracijų kontrolės teisės normas, bet pagal draudžiamus susitarimus reguliuojančias teisės normas, tačiau dėl šios priežasties klaidinga visapusiškai funkcionuojančią bendrą įmonę priskirti prie kartelinių susitarimų. Kadangi koordinuoti padariniai sąlygoja ne rinkos struktūros pokyčius, bet ūkio subjektų konkurencinio elgesio pokyčius, dėl šios priežasties koordinuotų padarinių tyrimas turi būti atliekamas pagal EB sutarties 81 straipsnį, siekiant nustatyti, ar likusių savarankiškų ūkio subjektų veiksminga konkurencija nebuvo žymiai apribota. Tokiu atveju nustačius, kad koordinuoti padariniai tenkina EB sutarties 81 straipsnio nuostatas, koncentracija ne visais atvejais laikoma per

[124] PITOFSKY, Robert. Aframework for Anitrust Analysis of Joint Ventures // Georgetown Law Journal, 1986, Vol. 74. P. 1607.

se draudžiama, kadangi ji gali būti sustabdoma arba gali būti nustatyti papildomi apribojimai būtini koncentracijai vykdyti. Pažymima, kad karteliniai susitarimai vertinami tada, kai jau yra atlikti ir yra paveikę konkurenciją[125], tuo tarpu koncentracijų kontrolės teisės normos taikomas steigiant visapusiškai funkcionuojančią bendrą įmonę, siekiant iš anksto nustatyti, ar ji bus suderinama su bendrąja rinka, daugiau atliekant prevencinę funkciją.

Galima pastebėti, kad skirtinguose teisinio reguliavimo normose įtvirtinti ir skirtingi teisinio vertinimo kriterijai- karteliniai susitarimai vertinami kur kas griežčiau nei visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės. EB sutarties 85 straipsnio 1 dalyje nustatytas kriterijus, pagal kurį susitarimas yra draudžiamas, jei jo tikslas ar pasekmė yra konkurencijos ribojimas, iškraipymas ar trukdymas, apima kur kas daugiau susitarimų nei koncentracijų vertinimo atveju pagal Reglamento Nr. 13/2004 2 straipsnio 2 dalyje nustatytą reikšmingą veiksmingos konkurencijos testą.[126] Tai reiškia, kad pagal Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 2 dalį nesuderinama su bendrąja rinka laikomos tik tos visapusiškai funkcionuojanti bendros įmonės, kurios reikšmingai apriboja veiksmingą konkurenciją, ypač dėl dominuojančios padėties atsiradimo ar sustiprinimo, tuo tarpu pagal EB sutarties 81 straipsnio 1 dalį draudžiami bet kokie susitarimai, kurių tikslas ar poveikis yra konkurencijos ribojimas, trukdymas ar iškraipymas. Skiriasi ne tik teisinio vertinimo griežtumas, bet ir abiem reiškiniams taikomos dviejų pakopų vertinimo sistemos. Be to, draudžiamų susitarimų normos nenumato pareigos pranešti iš anksto apie susitarimo sudarymą, kas yra privaloma pagal koncentracijų kontrolės teisės normas.

Kalbant apie padarinius, būtų klaidinga teigti, kad visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės mažiau apriboja konkurenciją negu karteliniai susitarimai[127], kadangi kiekvienu konkrečiu atveju bendrai kontroliuojamų ūkio subjektų teisėtumo prezumpcija gali būti paneigiama.

Apibendrinus, visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė yra savita koncentracijų kontrolės instituto forma, kuri skiriasi nuo kartelinių susitarimų tiek savo charakterizuojančiais požymiais, tiek tikslais, taip pat poveikiu konkurencijai bei teisinio vertinimo pagrindais.

[125] Wilson, Joseph. Globalization and tje Limits of National Merger Control Laws.- The Hague Kluwer Law International, 2003. P. 44.
[126] Jephcott, Mark. Horizontal Agreements anda EU Competition Law.- Richmond: Ritchmond Law & Tax Ltd, 2005. P. 88.
[127] Lindsay, Alistair. The EC Merger Regulation: Substantive Issues. 2nd ed.- London: Sweet & Maxwell, 2006. P.

2.2.2. Visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės kaip koncentracijų kontrolės instituto ir bendradarbiavimo susitarimų santykis

Pažymėtina, kad jei bendrai kontroliuojama įmonė neatitiks bent vieno iš 1.1. ir 1.2. skyriuose nurodytų privalomų požymių, tokia bendroji įmonė nebus laikoma koncentracija pagal Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 4 dalį ir nebus vertinama pagal koncentracijos kontrolės normas. Tai nereiškia, kad tokia bendroji įmonė negali būti steigiama ar yra draudžiama, tačiau jos poveikis konkurencijai bus vertinamas pagal EB sutarties 81 straipsnio 1 ir 3 dalis. Vadinasi, bendroji įmonė nepatenkanti į Reglamento Nr.139/2004 taikymo sritį, bus laikoma viena iš bendradarbiavimo formų.

Dažniausiai tokios įmonės steigiamos tokiu pačiu tikslu kaip ir visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės- ekonominiam rezultatui pasiekti. Dažniausiai toks bendradarbiavimo būdas pasirenkamas dėl kelių priežasčių: pirma, skirtingi ūkio subjektai turi skirtingus pajėgumus ir išteklius, kas sąlygoja bendradarbiauti, kadangi kiekvienas dalyvis savarankiškai negalėtų pasiekti tam tikro rezultato arba kaštai būtų per daug dideli[128]; antra, galimybė pasiekti ekonominį efektyvumą sumažinant kaštus ir didinant investicijas[129]. Dažniausiai tokių įmonių steigimas susijęs su tyrimų ir vystymų vykdymu, tam tikrų infrastruktūros plėtros projektų įgyvendinimui ar panašiu tikslu.

Galima taip pat pastebėti, kad tokių bendrų įmonių steigimas yra teisėtas ir tokiems ūkio subjektų bendradarbiavimams taikomos bendrosios išimtys iš EB sutarties 81 straipsnio.[130] Pažymėtina, kad tokiu būdu tokios bendros įmonės dažniausiai nesukelia jį kontroliuojamų ūkio subjektų konkurencinio elgesio koordinavimo bei nepaveikia arba labai trumpam paveikia veiksmingą konkurenciją.

Nepaisant nurodytų išorinių panašumų, visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės negalima sutapatinti su bendra įmone dėl kelių svarbių priežasčių. Pirma, įkurta tokio pobūdžio bendra įmonė yra skirta įgyvendinti ar atlikti tik vieną kontroliuojančių ūkio subjektų funkciją. Tai lemia savarankiškumo nebuvimą, nes tokia bendra įmonė negali atlikti kitų funkcijų, kurias atlieka savarankiški ūkio subjektai veikiantys toje rinkoje. Antra, bendra įmonė įsteigiama tik ribotam

[128] Werden, Gregory J. Antitrust Analysis of Joint Ventures: An Overview. // Antitrust Law Journal, 1998, Vol. 66. P. 702.
[129] Carlton, Dennis W; Salop, Steven C. You Keep on Knocking but You can't Come in: Evaluating Restrictions on Access to Input Joint Ventures. // Harvard Journal of Law & Technology, 1996, Vol. 9 (2). P. 323- 324.
[130] Pavyzdžiui, Commission Regulation (EC) No 2659/ 2000 of 29 November 2000 on the application of Article 81 (3) of the Treaty to categories of research and development agreements- Bendroji išimtis tyrimo ir vystymo susitarimams.

laikotarpiui, kuris siejamas su tam tikro rezultato pasiekimu. Pasiekus tikslą, bendra įmonė nustoja veikti, kadangi nebėra tikslo, dėl kurio bendra įmonė buvo sukurta. Ir trečia priežastis išplaukia iš dviejų pirmųjų, bendra įmonė neatitikdama Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 4 dalyje numatytų reikalavimų, negali būti laikoma koncentracija ir vertinama pagal koncentracijų kontrolės institutą. Nors steigėjai ją gali įvardinti kai bendrą įmonę, tačiau jis nebus laikoma koncentracija pagal Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 4 dalį.

Išvados

1. Atskleisti visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sampratą ir nubrėžti sąvokos ribas yra pakankamai sudėtinga dėl dviejų priežasčių: pirma, dėl visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės teisinio reglamentavimo modelio istorinių ypatumų Europos Bendrijos konkurencijos teisėje; antra, dėl visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sąvokos daugiareikšmingumo ir neapibrėžtumo.
2. Visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sąvoka yra daugiareikšmė ir iki šiol konkurencijos teisėje nėra vieningos nuomonės, kaip turėtų būti apibrėžiama visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė ir ar iš viso turėtų būti apibrėžiama ir įspraudžiama į rėmus. Dėl šios priežasties kyla teisingų charakterizuojančių požymių išskyrimo būtinybė. Atlikus sisteminę Reglamento Nr. 139/2004 3 straipsnio 1 dalies (b) punkto ir to paties straipsnio 4 dalies analizę galima išskirti šiuos visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sąvoką charakterizuojančius požymius: savarankiškumas ir bendra kontrolė.
3. Iki Reglamento Nr. 4064/89 priėmimo, nesant jokių koncentracijų kontrolę reglamentuojančių teisės normų, visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės buvo sutapatintos su susitarimais ir vertinamos pagal EEB sutarties 85 ir 86 straipsnių nuostatas.
4. Pirmasis koncentracijų kontrolės Reglamentas Nr. 4064/89 įtvirtino struktūrinės-bendradarbiavimo bendros įmonės sampratą, tačiau sulaukė daug mokslininkų kritikos ir praktinio taikymo problemų.
5. Naujojo reglamento Nr. 139/2004 priėmimas buvo neišvengiamas ir būtinas siekiant išspręsti dviejų konkurencijos teisės institutų- draudžiamų susitarimų ir koncentracijų kontrolės- nuostatų taikymo visapusiškai funkcionuojančioms bendroms įmonėms problemą. Tuo tikslu Komisija atskyrė visapusiškai funkcionuojančių bendrų įmonių sukūrimo ir koordinuotų padarinių vertinimą.
6. Reglamento Nr. 139/2004 įtvirtinta dviejų pakopų vertinimo sistema iki galo neišsprendė dviejų konkurencijos teisės institutų teisės normų paralelinio taikymo problemų, kadangi iki šiol Komisija nepateikė reglamento nuostatų išaiškinimo, o praktika šiuo klausimu nėra nuosekli.
7. Daugiausia problemų kyla dėl visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimo atsiradusių likusių nepriklausomų ūkio subjektų konkurencinį elgesį koordinuojančių padarinių tyrimo, kadangi Komisija atskyrus koordinuotų padarinių tyrimą, nei Reglamente

Nr. 139/2004, nei jokiame kitame Komisijos išleistame dokumente neatskleidė jų sąvokos bei Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 4 dalies taikymo koordinuotiems padariniams tirti išaiškinimo. Komisija yra pažadėjusi apibendrinti savo praktiką tiriant koordinuotus padarinius ir priimti rekomendacinio pobūdžio teisės aktą.

8. Komisija prieš taikydama koordinuotiems padariniams Reglamento Nr. 139/2004 2 straipsnio 4 dalį, turi nustatyti šio reglamento 2 straipsnio 5 dalyje bei Reglamento Nr. 802/2004, įgyvendinančio Reglamento Nr. 139/2004 taikymą, 1 priedo 10 skyriaus įtvirtintas aplinkybes: a) ūkio subjektus ir rinkas, kurių atžvilgiu koordinavimas yra tikėtinas ir galimas; b) ar koordinuoti padariniai bus tikėti ir žymūs; c) priežastinį ryšį tarp visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sukūrimo ir koordinuotų padarinių atsiradimo.
9. Visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė yra savita koncentracijų kontrolės instituto forma, kuri dėl savo dvylipumo užima išskirtinę padėtį tarp koncentracijų kontrolės ir draudžiamų susitarimų institutų, kadangi jai gali būti taikomos abiejų konkurencijos teisės institutų teisės normos. Priklausomai nuo charakterizuojančių požymių, tikslų, taip pat poveikio konkurencijai bei teisinio vertinimo pagrindų, visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė skiriasi tiek nuo kartelinių, tiek nuo bendradarbiavimo susitarimų.
10. Lietuvos visapusiškai funkcionuojančių bendrų įmonių teisinio reglamentavimo modelis nėra susiformavęs, kadangi nei Lietuvos konkurencijos įstatymas, nei jį įgyvendinantys kiti poįstatyminiai teisės aktai nepateikia visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės apibrėžimo ir neišskiria ją charakterizuojančių požymių. Autoriaus nuomone, ateityje siekiant palengvinti nacionalinio lygio visapusiškai funkcionuojančių bendrų įmonių teisinį vertinimą, Lietuvos nacionalinės koncentracijų kontrolės teisės normos turėtų būti suvienodintos su EB nuostatomis.

Literatūros sąrašas

Specialioji literatūra

1. Areeda, Philip, Kaplow, Louis. Antitrust Analysis: Problems, Text, Cases. 4th edition. - Boston: Little Brown and Company, 1988.
2. Brittan, Leon. Competition Policy and Merger Control in the Single European Market. - Cambridge: Grotius Publications Ltd, 1991.
3. Cairns, Walter. Europos Sąjungos teisės įvadas. - Vilnius: Eugrimas, 1999.
4. Cini, Michelle; McGowan, Lee. Competition Policy in the European Union. - New York: St. Martin‘s Press, 1998.
5. EC Competition Law in Practice. Inns of Court School of Law. Institute of Law, City University. – London: Oxford University Press, 2004.
6. Fine, Frink L. Mergers and Joint Ventures in Europe: the Law and Policy of the EEC. 2nd edition. - London: Kluwer Law International, 1994.
7. FOX, Eleanor M. Competition Law. In LOWENFELD, Adreas F. International Economic Law // Oxford: Oxford University Press. 2002.
8. Furse, Mark. Competition Law of the EC and UK . Fifth Editon. - Oxford University Press, 2006.
9. Furse, Mark. The Law of Merger Control in the EC and the UK.- Oxford:Hart Publishing, 2007.
10. Goyder, Dan G. EC Competition Law. 3rd edition. - Oxford: Oxford University Press, 1998.
11. Jephcott, Mark. Horizontal Agreements anda EU Competition Law.- Richmond: Ritchmond Law & Tax Ltd, 2005.
12. Jones, Alison; Sufrin, Brenda. EC Competition Law. Text, Cases, and, Materials. Second Edition. - Oxford University Press, 2004.
13. Kitch, Edmund W. The Antitrust Economics of Joint Ventures // Antitrust Law Journal, 1985, Vol. 54. P. 962.
14. Korah, Valentine. Cases and Materials on EC Competition Law. Third edition. – Oxford: Portland Oregon, Hart Publishing, 2006.
15. Korah, Valentine. EC Competition Law and Practice. Eight Edition. - Hart Publishing. Oxford – Portland Oregon, 2004.

16. Lindsay, Alistair. The EC Merger Regulation: Substantive Issues. 2nd ed.- London: Sweet & Maxwell, 2006.
17. Maher M. Dabbah. EC and UK Competition Law. Commentary, Cases and Materials.- Cambridge Universityt Press, 2003.
18. Tatham, Allan. Europos Sąjungos teisė. - Vilnius: Eugrimas, 1999.
19. Varona, Edurne Navarro. Merger Control in the European Union: Law, Economics and Practice. 2th ed.- Oxford: Oxford Universityt Press, 2005.
20. Whish, Richard. Competition law. - London: LexisNexis, 2003.
21. Wilson, Joseph. Globalization and tje Limits of National Merger Control Laws.- The Hague Kluwer Law International, 2003.

Mokslinės publikacijos

22. Anželika Banevičienė. Koncentracijos sampratos skirtumai remiantis Lietuvos ir Europos Bendrijos teisės normomis, reguliuojančiomis koncentracijas // Jurisprudencija. 2005, Tomas 72(64). P. 72-81.
23. Brodley J.F. Joint Ventures and Antitrust Policy // Harvard Law Review. 1982, Vol. 95. P. 1521- 1590.
24. Carlton, Dennis W; Salop, Steven C. You Keep on Knocking but You can't Come in: Evaluating Restrictions on Access to Input Joint Ventures. // Harvard Journal of Law & Technology, 1996, Vol. 9 (2). P. 323- 324.
25. COMMITTEE ON COMPETITION LAW AND POLICY. Competition Issues in Joint Ventures // OECD Roundtable DAFFE/CLP (2000) 33, 9 February 2001. P. 20.
26. COMPTOM, Charles T.C. Cooperation, Collaboration and Coalition: A Perspective on the Types and Purposes of Technology Joint Ventures // Antitrust Law Journal, 1993, Vol.61. P. 861.
27. Daivis Švirinas. Civilinės teisės ir konkurencijos teisės normų sąveika // Jurisprudencija, 2002, Tomas 28(20). P. 42-52.
28. Daivis Švirinas. Europos Sąjungos konkurencijos teisės reforma ir šios reformos įtaka Lietuvos konkurencijos teisės raidai // Jurisprudencija. 2003, Tomas 39(31). P. 110-122.
29. Gonzalez – Diaz, Francisco Enrique. Joint Ventures under EC Competition Law: The New Boundaries // Bruxelles: Bruylant, Vol. II. P. 1028-1029.

30. Hawk, Barry E.; Huser, Henry L. A Bright Light Shareholding Test to End the Nightmare under the EEC Merger Regualtion // Common Market Law Review, 1993, Vol. 30. P. 1163.
31. Hovenkamp, Herbert. Exclusive Joint Ventures and Antitrust Policy // Columbia business Law Review, 1995, Vol.1995. P. 3.
32. Irmantas Norkus. Europos Bendrijos konkurencijos teisės reforma ir jos įtaka Lietuvos teisei // Teisė. Mokslo darbai. 2000, Tomas 39. P. 87-99.
33. Irmantas Norkus. Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymas *vs.* Europos Bendrijos sutartis // Teisė. Mokslo darbai. 2000, Tomas 37. P. 84-96.
34. Kattan, Joseph. Antitrust Analysis of Technology Joint Ventures: Allocative Efficiency and theRewards of Innovation // Anitrust Law Journal, 1993, Vol.61. P. 937-938.
35. Korah, Valentine. Critical Comments on the Commissiom Recent Decisions Exempting Joint Ventures to Exploit Research that Needs Futher Development // European Law Review, 1987, Vol. 12(1). P. 18-39.
36. Lauras Butkevičius. Jungtinės veiklos samprata konkurencijos teisėje // Teisė. Mokslo darbai. 2007, Tomas 65. P. 24-37.
37. M. Broberg, Commitments in phase one merger proceedings: The Commission‘s power to accept and enforce phase one commitments // Common Market Law Review, Vol. 34, No. 4, August 1997. P. 845-866.
38. PITOFSKY, Robert. Joint Venures under the Anitrust Laws: Some Reflections on the Significance of Penn-Olin // Harward Law Review, 1969, Vol. 82. P. 1007.
39. PITOFSKY, Robert. Aframework for Anitrust Analysis of Joint Ventures // Georgetown Law Journal, 1986, Vol. 74. P. 1607.
40. Piraino JR, Thomas A. Beyond Per Se, Rule of Reason or Merger Analysis: A New Anitrust Standard for Joint Ventures // Minnesota Law Review, 1991, Vol. 76. P. 37, 65.
41. Schwartz, Ethan. Politics as Usual: The History of European Community Merger Control // Yale Journal of International Law, 1993, Vol. 18, P.611.
42. Van Empel, Martijn. Merger Control in the EEC // World Competition, 1990, Vol. 13(3). P. 8.
43. Venit, James S. The Joint Venture Comundrum: Is a Purely Structural Analysis Enough// International Company and Commercial Law Review, 1992, Vol. 3(11). P. 377.
44. Werden, Gregory J. Antitrust Analysis of Joint Ventures: An Overview. // Antitrust Law Journal, 1998, Vol. 66. P. 702.

Norminiai teisės aktai

45. Lietuvos Respublikos Konstitucija // V.Ž. 1992, Nr. 3 - 953.
46. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas// V.Ž. 2000, Nr. 74-2262 (6.969 straipsnis).
47. Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymas // V.Ž. 1999, Nr. 30-856.
48. 1957 m. Europos Bendrijos steigimo sutartis. Steigimo dokumentų rinktinė.- Vilnius: Eugrimas, 1998.
49. Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos nutarimas Nr. 45 "Dėl pranešimo apie koncentraciją pateikimo, nagrinėjimo ir bendrųjų pajamų apskaičiavimo tvarkos patvirtinimo"// V.Ž. 2000, Nr. 38-1084, V.Ž. 2000, Nr. 41 (*atitaisymas*) (pakeistas 2005 m. sausio 13 d. Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos nutarimu Nr. 1S-4).
50. Council Regulation (EC) No. 4064/89 of 21 December 1989 on the control of concentrations between undertakings. Official Journal L 395, 30.12.1989.
51. Council Regulation (EC) No 139/2004 of 20 January 2004 on the control of concentrations between undertakings (the EC Merger Regulation). Official Journal L 24, 29.01.2004.
52. Commission Regulation (EC) No 802/2004 of 7 April 2004 implementing Council Regulation (EC) No 139/2004 on the control of concentrations between undertakings. Official Journal L 133, 30.04.2004.
53. Council Regulation (EC) No 1310/97 of 30 June 1997 amending Regulation (EEC) No 4064/89 on the control of concentrations between undertakings. Official journal L 180, 09.07.1997.
54. Commission Notice on the concept of concentration under Council Regulation (EEC) No 4064/89 on the control of concentrations between undertakings. Official Journal C 66, 02.03.1998.
55. Commission Notice on the concept of full-function joint ventures under Council Regulation (EEC) No 4064/89 on the control of concentrations between undertakings. Official Journal C 66, 02.03.1998.
56. Commission Notice on the distinction between concentration and cooperative joint ventures under Council Regulation (EEC) No 4064/89 on the control of concentrations between undertakings. Official journal C 385, 31.12.1994.
57. Commission Notice regarding the concentrative and cooperative operations under Council Regulation (EEC) No 4064/89 on the control of concentrations between undertakings. Official journal C 203, 14.08.1990.

58. Commission Notice on agreements of minor importance which do not appreciably restrict competition under Article 81(1) of the Treaty establishing the European Community (de minimis). Official Journal C 368, 22.12.2001.
59. Commission Draft Consolidated Jurisdictional Notice under Council Regulation No139/2004 on the control of concentrations between undertakings. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/legislation/jn.pdf. Žiūrėta 2008 m. rugpjūčio 5 d.
60. Amended proposal for a Council Regulation (EEC) on the control of concentrations between undertakings (COM/88/97 Final). Official journal C 130, 19.05.1988.
61. Amended proposal for a Council Regulation (EEC) on the control of concentrations between undertakings (COM/88/734 Final). Official journal C 22, 28.01.1989.
62. Commission Memorandum on the problem of industrial concentration in the Common Market. EEC Competition Series Study, No.3, Brussels, 1966.
63. European Commission. IVth Report on Competition Policy-1974// Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1975.
64. European Commission. VIth Report on Competition Policy-1976// Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1977.

Europos Komisijos ir ETT bylos

1973 m. vasario 21 d. ETT sprendimas byloje Nr. 6/72- Europemballage Corporation and Continental Can Company Inc. v. Commission

1974 m. lapkričio 20 d. Komisijos sprendimas byloje Nr. IV/26/872- SHV/ Chevron

1975 m. gruodžio 23 d. Komisijos sprendimas byloje Nr. IV/26.940/b- KEWA

1983 m. liepos 13 d. Komisijos sprendimas byloje Nr. IV/30/437- Rockwell/ Iveco

1991 m. gegužės 16 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.82- Asko/ Jakobs/ Adia

1991 m. gegužės 3 d Komisijos sprendimas byloje IV/M.010- Conagra/ Idea

1991 m. vasario 6 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.58- Baxter/ Nestle/ Salvia.

1992 m. rugsėjo 25 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.258- CCIE/GTE

1993 m. sausio 18 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.293- Philips/ Thomson/ Sagem

1993 m. kovo 12 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.292- Ericsson/ Hewlett-Packard

1993 m. kovo 19d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.295- SITA-RPC/ SCORI.

1994 m. kovo 28 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.425- BS/ BT

1994 m. lapkričio 9 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.469- MSG Media Service
1995 kovo 14 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.548 - Nokia Corpotation/ SP Tyres.
1995 m. gegužės 11 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.560- EMS/ Lufthansa
1996 m. vasario 5 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.686- Nokia/ Autoliv.
1996 m. balandžio 9 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.556- Zeneca/ Vanderhave
1996 m. balandžio m. 15 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.722- Teneo/ Merrill Lynch/ Bankers Trust.
1996 m. rugsėjo 3 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.788- AgroEVO/ Marubeni.
1996 m. vasario 5 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.681- Royal Bank of Scotland/ Bank of Ireland.
1997 m. balandžio 2 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.904- RSB/ TENEX/ Fuel Logistic
1997 m. balandžio 23 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.891- Deutche Bank/ Commerzbank/ J. M. Voith.
1997 m. rugsėjo 22d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.967- KLM/ Air UK
1997 m. spalio 24 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.994- DuPont/ Hitachi.
1998 m. gegužės 27 d. Komisijos sprendimas byloje IV/JV.1- Telia/ Telenor/ Schibsted.
1998 m. sausio 15 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.1005- Maersk Data/ Den Danske Bank
1999 m. kovo 30 d. Komisijos sprendimas byloje IV/JV.15- BT/ AT&T
1999 m. lapkričio 9 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.1348- Archer Daniels Midland Company/ Alfred C. Toepfer International BmbH/ InTrade NV
2000 m. kovo 16 d. ETT sujungtos bylos Nr. C-395/96 ir C-396/96- Compagnie maritime belge transports SA and others v. Commission
2000 m. kovo 21 d. Komisijos sprendimas byloje IV/JV.37- B Sky B/ Kirch Pay TV
2000 m. liepos 19 d. Komisijos sprendimas byloje COMP/JV.46- Blackstone/ CDPQ/ Kabel Nordrhein-Westfalen
2000 m. liepos 20 d. Komisijos sprendimas byloje IV/JV.48- Vodafone/ Vivendi/ Canal Plus.
2000 m. liepos 31 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.1954- ACS/ Sonera Vivendi/ Xfera.
2001 m. gruodžio 20 d. Komisijos sprendimas byloje COMP/M.2389- Shell/ DEA.
2001 m. sausio 30 d. Komisijos sprendimas byloje COMP/JV.54- Smith & Nephew/ Beiersdorf/ JV.
2001 sausio 11 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.2246- Sofinim/ KBC Invest/ Mercator&Noordstar/ VIV/ Tournesoleon/ de Clerck/ FOC
2002 m. vasario 11 d. Komisijos sprendimas byloje COMP/M.2632- Deutche Bahn/ ECT International/ United Depots/ JV

2002 m. gruodžio 19 d. Komisijos sprendimas byloje COMP/M.2868- Linde/ Sonatrach/ JV.
2003 m. kovo 12 d. Komisijos sprendimas byloje COMP/M.3097- Maersk Data/ Eurogate IT
2003 m. kovo 31 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.331- Fletcher Challenge/ Methanex.
2003 m. sausio 30d. Komisijos sprendimas byloje COMP/M.3039- Soprol/Cereol/ Lesieur.
2004 m. balandžio 29 d. Komisijos sprendimas byloje COMP/M.3381- Alba/ Beko/ Grundig.
2004 m. gruodžio 24 d. Komisijos sprendimas byloje COMP/M.3756- ECT/ PONL/ Euromax.
2004 m. lapkričio 15 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.3464- Kesko/ ICA/ JV.
2004 m. rugpjūčio 27d. Komisijos sprendimas byloje COMP/M.3517- CVC/ Permira/ AA.
2004 m. spalio 6 d. Komisijos sprendimas byloje COMP/M.3099- Areva/ Urenco/ ETC JV.
2005 m. birželio 16 d. Komisijos sprendimas byloje COMP/M.3762- Apax/ Travelex.
2005 m. gegužės 3 d. Komisijos sprendimas byloje COMP/M.3178- Bertelsmann/ Springer/ JV.
2005 m. gruodžio 22 d. Komisijos sprendimas byloje COMP/M.3867- Vattenfall/Elsam and E2 Assets.
2005 m. liepos 20 d. byla COMP/M.3858- Lehman Brothers/ Starwood/ Le Meridien
2005 m. liepos 7 d. Komisijos sprendimas byloje IV/M.3817- Wegner/ PMC/ JV.
2006 m. vasario 13 d. Komisijos sprendimas byloje COMP/M.4085- Arcelor/ Oyak/ Erdemir.
2006 m. vasario 23 d. ETT sprendimas byloje T-282/02- Cementrouw/ Commission
2008 m. vasario 28 d. Komisijos sprendimas byloje COMP/JV.32- Granaria/ Ultje/ Intersnack/ May Holding

Santrauka

Magistro darbe tema „Visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės vertinimo pagal koncentracijos institutą ypatumai“ analizuojami sunkumai vertinant visapusiškai funkcionuojančias bendras įmones pagal Reglamentą Nr. 139/2004 „Dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės“ ir EB sutarties 81 straipsnio nuostatas. Pagrindiniai sunkumai nagrinėjant visapusiškai funkcionuojančias bendras įmones kyla dėl kelių aplinkybių: pirma, visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės turi tiek struktūrinių, tiek bendradarbiavimo aspektų; antra, visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė yra savita koncentracijos forma, užimanti tarpinę vietą tarp koncentracijų ir draudžiamų susitarimų. Šie aspektai lemia daug teorinių ir praktinių problemų vertinant visapusiškai funkcionuojančias bendra įmones pagal koncentracijų kontrolės ir EB sutarties 81 straipsnio teisės normas.

Magistro darbą sudaro dvi dalys. Pirmoje darbo dalyje nagrinėjama visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės sąvokos nustatymo problematika, išskiriami ir analizuojami visapusiškai funkcionuojančią įmonę charakterizuojantys požymiai- kaip savarankiškumas ir bendra kontrolė. Pirmoje dalyje taip pat nagrinėjamas visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės teisinio reglamentavimo metodo kūrimas, analizuojamos naujojo Reglamento Nr. 139/2004 įvykdytos reformos teisinio reglamentavimo srityje, įvertinamas Lietuvos koncentracijų kontrolės teisės normose įtvirtintas visapusiškai funkcionuojančių bendrų įmonių teisinio reglamentavimo metodas. Antroje dalyje analizuojami Reglamento Nr. 139/2004 ir EB sutarties 81 straipsnio paralelinio taikymo problemos visapusiškai funkcionuojančioms bendroms įmonėms, pateikiama koordinuotų padarinių sąvokos analizė bei koordinuotų padarinių tyrimo ypatumai. Antroje dalyje taip pat nustatoma visapusiškai funkcionuojančios bendros įmonės vieta konkurencijos teisės sistemoje bei jos santykis su draudžiamų susitarimų institutu.

Pagrindinės sąvokos: visapusiškai funkcionuojanti bendra įmonė, savarankiškumas, bendra kontrolė, koordinuoti padariniai, draudžiami susitarimai, Reglamentas Nr. 139/2004 „Dėl koncentracijų tarp ūkio subjektų kontrolės“.

Summary

The master work ‚Full-function Joint Venture‘s Assessment Peculiarities under Concentration Law Rules‘ aims at difficulties analysing full-function joint ventures under Regulation No 139/2004 on the control of concentrations between undertakings and EC Treaty. The central difficulty in analysing full-function joint ventures lies in two circumstances: firstly, full-function joint ventures have both structural and behavioural aspects, and secondly, full-function joint venture is a specific form of concentration because it takes place between concentrations and restrictive agreements. These circumstances cause many theoretical and practical problems of full-function joint venture treatment under concentration control rules and Article 81 of the EC Treaty.

The master work is divided into two parts. The first part analyses the notion of a full-function joint venture in competition law, distinguishes and explores its characteristical elements: such as autonomy and joint control. A historical analysis of the Commission aproach towards full-function joint ventures is also provided in this chapter. What is more, first part explores legal framework for full-function joint ventures established by the Lithuanian concentration control rules. The second part explores the main problem of parallel application of Article 81 of the Treaty and Regulation No 139/2004 on the control of concentrations between undertakings, investigates the notion of cooperative effects (spill-over effects) and their research pecularities under Article 81 of the Treaty and Article 2(5) of Regulation No 139/2004. The second part also analyses full-function joint venture‘s relationship with the restrictive agreements‘ forms, such as cartels and cooperation agreements.

Key words: full-function joint venture, autonomy, joint control, cooperative effects, restrictive agreements, Regulation No 139/2004 on the control of concentrations between undertakings.